

**Informacje o charakterze ilościowym i jakościowym
dotyczące adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Sochaczewie
podlegające ogłoszeniu
na dzień 31.12.2017 roku**

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU.....	3
2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA INFORMACJI DOTYCZĄCYCH ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W SOCHACZEWIE	4
3. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA POSZCZEGÓLNYMI RYZYKAMI	4
4. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W SOCHACZEWIE	6
5. INFORMACJE O RYZYKACH W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W SOCHACZEWIE ...	6
5.1. RYZYKO KREDYTOWE.....	6
5.2. RYZYKO KONCENTRACJI ZAANGAŻOWAŃ.....	11
5.3. RYZYKO PŁYNNOŚCI I FINANSOWANIA.....	13
5.4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ.....	16
5.5. RYZYKO WYNIKU FINANSOWEGO	19
5.6. RYZYKO RYNKOWE, W TYM RYZYKO WALUTOWE.....	20
5.7. RYZYKO OPERACYJNE.....	22
5.8. RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI	24
5.9. RYZYKO KAPITAŁOWE	25
6. FUNDUSZE WŁASNE.....	26
6.1. INFORMACJE PODSTAWOWE	26
6.2. STRUKTURA FUNDUSZY WŁASNYCH.....	27
6.3. WARTOŚĆ KSIĘGOWA FUNDUSZY	27
7. REGULACYJNE WYMOGI KAPITAŁOWE	28
7.1. WYMÓG Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO	28
7.2. WYMÓG Z TYTUŁU RYZYKA RYNKOWEGO	29
7.3. WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA LIMITU KONCENTRACJI ZAANGAŻOWAŃ	29
7.4. WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA PROGU KONCENTRACJI KAPITAŁOWEJ.....	30
7.5. WYMÓG KAPITAŁOWY NA RYZYKO OPERACYJNE	30
8. SZACOWANIE KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO	31
9. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W SOCHACZEWIE.....	34
9.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM.....	35
9.2. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KONCENTRACJI ZAANGAŻOWAŃ.....	39
9.3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM EKSPOZYCJI ZABEZPIECZONYCH HIPOTECZNIE	43
9.4. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM EKSPOZYCJI DETALICZNYCH	44
9.5. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM REZYDUALNYM	44
9.6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM PŁYNNOŚCI I FINANSOWANIA.....	46
9.7. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM.....	51
9.8. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ.....	53
9.9. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WYNIKU FINANSOWEGO	57
9.10. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYM.....	58
10. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM	59
11. WYMOGI KAPITAŁOWE NA KWOTY EKSPOZYCJI SEKURTYZACYJNYCH WAŻONE RYZYKIEM.....	60
12. DŹWIGNIA FINANSOWA	60
13. ZASADY POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB, KTÓRYCH DZIAŁALNOŚĆ MA ISTOTNY WPŁYW NA PROFIL RYZYKA	60

1. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie z siedzibą w Sochaczewie przy ul. Reymonta 18, został założony w 1899 roku. Bank jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w dniu 08.07.2003 roku pod numerem KRS 0000166084. Bank posiada numer statystyczny REGON 000509353 nadany w dniu 14 grudnia 2004 roku oraz NIP 8370008015 nadany w dniu 25 października 1993 roku.

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie do końca 1992 roku funkcjonował w strukturze BGŻ, następnie w maju 1993 roku podpisał umowę zrzeczeniową z niezależnym bankiem zrzeczającym – Bankiem Unii Gospodarczej S.A. w Warszawie. W marcu 2002 roku doszło do połączenia 6-ciu banków regionalnych i utworzono Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie. W dniu 18 marca 2002 roku Bank Spółdzielczy w Sochaczewie podpisał umowę zrzeczenia i stał się akcjonariuszem tego Banku. W dniu 31.12.2015 r. Bank podpisał umowę Systemu Ochrony Zrzeczenia BPS i tym samym stał się jego uczestnikiem.

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie wg stanu na dzień 31.12.2017 roku posiadał zaangażowanie kapitałowe w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w kwocie 5 775 tys. zł., z czego wysokość zaangażowania z tytułu akcji wynosiła 2 167 tys. zł, a z tytułu obligacji podporządkowanych emitowanych przez BPS S.A. 3 608 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w bilansie Banku występowało zaangażowane kapitałowe z tytułu akcji emitowanych przez IT Card Centrum Technologii Płatniczych S.A. w wysokości 470 tys. zł.

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie jest samodzielną i samofinansującą się jednostką organizacyjną, posiadającą osobowość prawną.

W 2017 roku Bank prowadził działalność w złotych i walutach (EURO i USD) w ramach n/w struktury organizacyjnej:

- 1) Centrala Banku Spółdzielczego w Sochaczewie, ulica Władysława Reymonta 18;
- 2) Oddział w Sochaczewie, ul. Władysława Reymonta 18;
- 3) Oddział w Młodziszynie, ul. Walk nad Bzurą 10B;
- 4) Oddział w Nowej Suchej, Nowa Sucha 39;
- 5) Oddział w Rybnie, ul. Wyszogrodzka 8;
- 6) Oddział w Teresinie, ul. Torowa 2;
- 7) Filia Nr 1 w Sochaczewie, ulica Pokoju 13;
- 8) Punkt Obsługi Klienta w Sochaczewie, ul. Warszawska 115;
- 9) Punkt Obsługi Klienta w Sochaczewie, Al. 600-lecia 39;
- 10) Punkt Obsługi Klienta w Sochaczewie, ul. Gawłowska 45;
- 11) Punkt Obsługi Klienta w Sochaczewie, ul. 15-go sierpnia 49D;

12) Punkt Obsługi Klienta w Lesznie ul. Sochaczewska 22.

Wszystkie jednostki organizacyjne Banku pracują w centralnym systemie informatycznym.

2. Podstawa sporządzenia informacji dotyczących adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Sochaczewie

Realizując postanowienia Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Sochaczewie oraz zapisy Rozporządzenia 575/2013 UE, Rozporządzenia 1423/2013 UE, Ustawy Prawo bankowe, Rozporządzeni Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r. w sprawie zarządzania ryzykiem (...), Zasad ładu korporacyjnego KNF, Rekomendacji „M” KNF i Rekomendacji „P” KNF., Bank jest obowiązany ujawniać informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej w zakresie określonym w tych przepisach.

W 2017 roku Bank wykorzystywał obowiązujące banki przepisy prawa oraz krajowe i unijne ostrożnościowe regulacje nadzorcze w zakresie wyliczania wymogów kapitałowych. Realizując wytyczne Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi /.../, oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych /.../, Bank uwzględnia w procesie oceny adekwatności kapitałowej zmiany związane z korektą okresu przejściowego dotyczącą funduszu udziałowego oraz instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych nałożone ww. przepisami.

3. Cele i zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami

Działalność bankowa jest nierozłącznie związana z występowaniem ryzyka wynikającego zarówno z zewnętrznego otoczenia Banku jak i zachodzących w nim procesów wewnętrznych.

Istotność poszczególnych ryzyk w działalności Banku jest zmienna w czasie i ma związek ze zmieniającymi się czynnikami zewnętrznymi (zmiany przepisów prawa, sytuacji gospodarczej, zmiany na lokalnym rynku usług finansowych itp.), na które Bank nie ma wpływu oraz czynnikami wewnętrznymi (ilościowy i jakościowy rozwój Banku, poszerzanie oferty, zmiany organizacyjne itp.), które Bank kształtuje w oparciu o przyjętą strategię swojej działalności. Za ryzyka istotne w swojej działalności Bank uznaje ryzyka związane z obszarami działalności wpływającymi znacząco na generowane wyniki oraz ryzyka objęte szczególnymi regulacjami i nadzorczymi normami ostrożnościowymi.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, w Banku za ryzyka istotne uznaje się:

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko koncentracji zaangażowań,
- 3) ryzyko stopy procentowej,
- 4) ryzyko rynkowe (w tym ryzyko walutowe),
- 5) ryzyko operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności),
- 6) ryzyko płynności,
- 7) ryzyko kapitałowe
- 8) ryzyko wyniku finansowego - nie objęte normami nadzorczymi, jednak znacząco wpływające na prawidłowe funkcjonowanie Banku oraz wzrost jego bezpieczeństwa kapitałowego (zasilanie funduszy własnych).

Ryzyka uznane za istotne w działalności Banku wydzielone zostały do odrębnego zarządzania na podstawie pisemnych procedur. W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami działalności Banku istotność ryzyk podlega okresowemu przeglądowi pod kątem ich wpływu na bieżące i perspektywiczne funkcjonowanie i rozwój Banku oraz adekwatności przyjętych procedur i modeli zarządzania nimi.

Ryzyko cyklu gospodarczego uznane obecnie za ryzyko istotne z uwagi na wysoki poziom kredytów zagrożonych i badane i raportowane w ramach ryzyka wyniku finansowego i kredytowego.

Jednocześnie działalność Banku narażona jest na inne rodzaje ryzyka, które z uwagi na niski ich poziom nie zostały wyodrębnione do indywidualnego zarządzania. Bank w procesie oceny ICAAP monitoruje poziom tych ryzyk. Do grupy ryzyk nieistotnych zaliczono:

- 1) ryzyko rezydualne,
- 2) ryzyko strategiczne,
- 3) ryzyko utraty reputacji,
- 4) ryzyko transferowe,
- 5) ryzyko modeli.

W przypadku, gdy któreś z tych ryzyk ocenione zostanie jako istotne, nie jest wymagane posiadanie przez Bank odrębnych instrukcji.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje działania:

1. Gromadzenie informacji.
2. Identyfikację i ocenę ryzyka.
3. Limitowanie ryzyka.
4. Pomiar i monitorowanie ryzyka.
5. Raportowanie.
6. Zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze). Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w

opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą Strategii zarządzania ryzykiem.

4. Organizacja zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Komitet Zarządzania Ryzykami,
4. Komitet Kredytowy,
5. Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz,
6. Stanowisko ds. Zgodności,
7. Audyt wewnętrzny, realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
8. Pozostali pracownicy Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- identyfikacja ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem, polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
- monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
- raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

Bank zapewnia niezależność działalności operacyjnej, która generuje ryzyko od niezależnej oceny ryzyka, przeprowadzanej przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.

5. Informacje o ryzykach w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie

5.1. Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, równocześnie

cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem, rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

Ryzyko kredytowe Banku rozpatrywane jest w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej transakcji,
- 2) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) identyfikacja czynników ryzyka kredytowego,
- 2) ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity),
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- 4) wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- 5) zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- 6) wyliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- 7) kontrola jakości i skuteczności zarządzania ryzykiem kredytowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku odbywa się w sposób scentralizowany. Ryzyko kredytowe w Banku podlega monitorowaniu, analizie i ocenie przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.

W cyklach miesięcznych Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz w ramach informacji zarządczej przedkłada Zarządowi Banku informację w zakresie zaangażowania Banku w produkty kredytowe, jakości portfela kredytowego i wybrane wskaźniki obrazujące portfel kredytowy.

Pomiar i ocena profilu ryzyka portfela kredytowego odbywa się w cyklach kwartalnych, raporty zawierają zestawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań. Analiza kwartalna przeprowadzana jest według stanu na ostatni dzień kwartału i przygotowywana do 30 dnia miesiąca po zakończonym kwartale. Wyniki pomiarów zestawiane są w celach porównawczych z kwartałem poprzednim i analogicznym roku poprzedniego. Raporty są przedmiotem obrad Komitetu Zarządzania Ryzykami i prezentowane Zarządowi Banku. Rada Nadzorcza Banku z informacją o ryzyku kredytowym zapoznaje się w cyklach półrocznych.

Bank prezentuje ostrożnościowe podejście do ryzyka i optymalizacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Oddziały i Filia Banku są zobowiązane:

- 1) sprawdzić, czy wnioskodawca nie figuruje w rejestrach klientów nie wywiązujących się ze zobowiązań wobec banków, prowadzonych przez Związek Banków Polskich oraz w Biurze Informacji Kredytowej,

- 2) sprawdzić, czy wnioskodawca nie korzysta już z produktów kredytowych w Oddziale Banku lub też czy nie złożył wniosków o zaangażowanie w innych Oddziałach Banku,
- 3) ustalić wysokość zaangażowania Banku w stosunku do wnioskodawcy i grupy podmiotów powiązanych z nim kapitałowo i organizacyjnie.

Bank kontynuuje politykę kredytową minimalizującą ryzyko kredytowe, poprzez stosowanie ustalonych zasad bezpieczeństwa działalności kredytowej w poszczególnych segmentach rynku oraz poprzez niezbędne instrumenty.

Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- ✓ dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez wprowadzenie wewnętrznych limitów ostrożnościowych dla udzielanych kredytów;
- ✓ analizę struktury portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń;
- ✓ wzmocnienie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych;
- ✓ wykorzystywanie informacji o klientach Banku z systemów wymiany danych Biura Informacji Kredytowej, Związku Banków Polskich oraz innych dostępnych systemów;
- ✓ nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, mający na celu weryfikację sprawności działania mechanizmów kontrolnych (obejmujący m.in.: proces przestrzegania wewnętrznych aktów normatywnych, procedur, kompetencji, itp.);
- ✓ prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu;
- ✓ imienne upoważnienia kompetencyjne zatwierdzone przez Zarząd Banku.

W ramach polityki ostrożnościowej Bank:

- 1) bada celowość finansowania każdej transakcji kredytowej, w tym - w przypadku klientów instytucjonalnych - ocenia, czy cel transakcji kredytowej jest zgodny z ekonomicznym celem działalności prowadzonej przez klienta,
- 2) dostosowuje typ i kwotę transakcji kredytowej do celu i potrzeb finansowych klienta,
- 3) zawiera transakcje kredytowe z klientami objętymi procesem restrukturyzacji, jeżeli ich zawarcie jest niezbędne do zakończenia tego procesu,
- 4) będzie preferował udzielanie kredytów krótkoterminowych skorelowanych z charakterem bazy depozytowej.

Bank uzależnia udzielenie produktu kredytowego od posiadania przez Klienta zdolności kredytowej, rozumianej jako zdolność do regulowania zobowiązań wobec Banku w terminach umownych (z zastrzeżeniem art. 70 ust 2 Prawa Bankowego).

Proces oceny zdolności kredytowej nie może być przedmiotem negocjacji z Klientem.

Struktura portfela kredytowego jest budowana z uwzględnieniem obowiązujących w Banku norm płynnościowych.

Bank współpracuje z instytucjami zewnętrznymi oferującymi systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym. Korzystanie z systemów wymiany informacji ma na celu zwiększenie skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych i służy ocenie wiarygodności klientów.

Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości.

Jakość zaproponowanych zabezpieczeń Bank ocenia według ich płynności, aktualnej wartości rynkowej oraz ich wpływu na wysokość ewentualnie tworzonych rezerw celowych.

Stosowane formy zabezpieczenia transakcji kredytowych uzależnione są od wielkości, okresu oraz rodzaju zaangażowania. Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie określa formy, zasady i tryb przyjmowania prawnych zabezpieczeń kredytów oraz innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym.

Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:

- 1) zabezpieczenia osobiste, które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby dającej zabezpieczenie, a zatem całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (np. poręczenie według prawa cywilnego, weksel in blanco, poręczenie wekslowe, przystąpienie do długu),
- 2) zabezpieczenia rzeczowe, które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwa zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (np. kaucja, hipoteka, zastaw rejestrowy i zwykły, przewłaszczenie).

Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:

- 1) pisemne oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji - gdy dłużnikiem jest osoba, która dokonywała bezpośrednio z Bankiem czynności bankowej lub osoba będąca dłużnikiem Banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z tej czynności bankowej.
- 2) klauzula potrącenia wierzytelności z tytułu kredytu z rachunku bankowego prowadzonego w banku.

Bank podejmuje negocjacje z Kredytobiorcą w celu ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń w formie:

- 1) weksla własnego in blanco,
- 2) poręczenia cywilnego lub wekslowego podmiotów powiązanych z dłużnikiem kapitałowo lub organizacyjnie,

- 3) pełnomocnictwa do dysponowania rachunkiem bankowym w innych bankach, gdy dłużnik posiada w tych bankach rachunek bankowy.

Prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty wierzytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników, w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej. Bank wdrożył zasady postępowania w procesie monitorowania prawnych form zabezpieczenia ekspozycji kredytowych i zapisał je w Instrukcji monitoringu zabezpieczeń w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie.

Zapewnienie adekwatnej wartości zabezpieczenia w całym okresie trwania umowy jest szczególnie istotne.

Ustanawiane zabezpieczenia korespondują z poziomem ryzyka związanego z ekspozycją kredytową. Umowy dotyczące zabezpieczeń ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane pod kątem ekonomicznym i prawnym.

W celu zmniejszenia ekspozycji Banku na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu prawnego zabezpieczenia stosuje się zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych.

Po identyfikacji kredytu nieregularnego realizowane są działania mające na celu ograniczenie ryzyka Banku z tytułu nietrafionej transakcji kredytowej (w tym zmniejszenie zaangażowania, dobezpieczenie kredytu, wyeliminowanie nieprawidłowości formalno-prawnych z dokumentacji kredytowej, podjęcie i wdrożenie restrukturyzacji lub windykacji), jak również Bank tworzy właściwy poziom rezerw celowych.

Za zarządzanie i obsługę należności trudnych (wątpliwe i stracone) odpowiedzialne jest wyodrębnione Stanowisko Restrukturyzacji i Windykacji. Za obsługę prawną stanowiska do spraw Restrukturyzacji i Windykacji zarówno w zakresie opiniowania, jak również sądowego dochodzenia należności Banku, odpowiedzialny jest Radca prawny. Opiniowanie skutków finansowych realizowanych procesów restrukturyzacyjnych i windykacyjnych dla Banku dokonywane jest przez Głównego Księgowego Banku.

Podczas dochodzenia roszczeń od dłużników Bank wykorzystuje wszelkie instrumenty dostępne w ramach obowiązującego prawa, egzekwując spłatę istniejącego zadłużenia, w tym; w toku procesów restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych.

Skuteczność i efektywność działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych posiada istotne znaczenie dla poprawy struktury jakości portfela oraz kosztów tworzenia rezerw celowych. Wybór metody postępowania wobec dłużnika jest uzależniony od aspektów ekonomicznych związanych z dochodzeniem długu (minimalizacja strat Banku z tytułu powstania kredytu trudnego) oraz przewidywanego okresu odzyskania należności Banku.

Restrukturyzacja jest preferowaną metodą postępowania wobec dłużnika.

Przy ustalaniu warunków restrukturyzacji zadłużenia (w tym ustalenie nowego harmonogramu spłaty kredytu, nowej wysokości oprocentowania i przyjętych zabezpieczeń dla spłaty zrestrukturyzowanego długu itp.), w ramach zawieranych z dłużnikami porozumień, Bank kieruje się następującymi zasadami:

- minimalizowanie niekorzystnych dla Banku skutków wynikających z podjęcia decyzji o zmianie pierwotnych warunków spłaty zadłużenia;
- eliminowanie uchybień formalno-prawnych z dokumentacji kredytowej,
- poprawa zabezpieczenia prawnego.

W sytuacji, gdy brak jest możliwości i podstaw do wdrożenia procesów restrukturyzacyjnych zachodzi konieczność podjęcia działań windykacyjnych, w ramach których dochodzi się wierzytelności Banku z wpływów z realizacji zabezpieczeń osobistych i rzeczowych, tj. ze sprzedaży składników majątkowych stanowiących zabezpieczenie udzielonych kredytów oraz ustanowionych poręczeń i gwarancji, jak również z innych składników majątku ujawnionych w trakcie prowadzonej windykacji.

Zasady prowadzenia procesów restrukturyzacyjnych i windykacyjnych oraz tryb i kompetencje podejmowania decyzji w tym zakresie określają właściwe regulacje wewnętrzne Banku.

5.2. Ryzyko koncentracji zaangażowań

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań wykorzystując odpowiednie procedury wewnętrzne określające m.in. zasady ustalania, aktualizowania, monitorowania i raportowania limitów koncentracji zaangażowań. Nadzór nad efektywnością procesu zarządzania ryzykiem koncentracji sprawuje Zarząd Banku.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zarówno na poziomie jednostkowym jak i całego portfela kredytowego, z uwzględnieniem dużych zaangażowań. Zarządzanie ryzykiem koncentracji dotyczy w szczególności:

- 1) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów lub grupy powiązanych klientów, zgodnie z zasadami określonymi w art. 4 ust.1 pkt.39 Rozporządzenia CRR;
- 2) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących tą samą działalność;
- 3) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów z tego samego regionu gospodarczego;
- 4) ryzyka wynikającego z zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia;
- 5) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79

ust.1 ustawy Prawo Bankowe.

Zarządzaniem ryzykiem koncentracji zaangażowań w Banku zajmują się:

- 1) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz w zakresie:
  - a) bieżącego monitorowania,
  - b) formułowania projektów polityki Banku wobec ryzyka koncentracji zaangażowań,
  - c) wyznaczania limitów koncentracji zaangażowań,
  - d) wyznaczania kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań.
- 2) Komitet Zarządzania Ryzykami w zakresie polityki kredytowej poprzez opiniowanie analiz, wniosków i propozycji Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz i/lub proponowanie ich modyfikacji (formułowanie własnych).
- 3) Jednostki i komórki organizacyjne Banku w zakresie przestrzegania procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań.

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań stanowi część procesu zarządzania ryzykiem. Bieżące monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań polega na analizie portfela kredytowego Banku. Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz identyfikuje koncentracje zaangażowań i dokonuje oceny stopnia ryzyka kredytowego związanego z tymi koncentracjami. Identyfikacja koncentracji zaangażowań polega na wskazaniu wyodrębnionych portfeli jednorodnych zaangażowań, uwzględniających określoną dla danego portfela cechę, stanowiącą ryzyko istotne w działalności kredytowej Banku.

Na podstawie przeprowadzonej identyfikacji i oceny poziomu koncentracji zaangażowań, Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz formułuje propozycje dotyczące działań, jakie powinny być podjęte przez Bank, a w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące. Celem tych działań jest zminimalizowanie poziomu ryzyka kredytowego portfela kredytowego i w efekcie tworzenie bezpiecznej struktury tego portfela.

W ramach podejmowanych działań dywersyfikujących ryzyko koncentracji zaangażowań Bank wykorzystuje następujące instrumenty:

- 1) na poziomie jednostkowym:
  - a) procedury kredytowe w zakresie oceny zdolności kredytowej kredytobiorców i ustanawiania prawnych zabezpieczeń,
  - b) upoważnienia do podejmowania decyzji kredytowych,
  - c) procedury w zakresie monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka kredytowego.
- 2) na poziomie portfela kredytowego:
  - a) parametryczne normy ostrożnościowe (ustawowe),
  - b) politykę kredytową,

- c) wewnętrzne limity w zakresie koncentracji zaangażowań kredytowych, w tym z tytułu dużych zaangażowań,
- d) uchwały dotyczące zaleceń Zarządu Banku w zakresie działalności kredytowej,
- e) szacowanie odpowiedniej wielkości kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań.

Wybór konkretnych instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku.

W Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów z tytułu poszczególnych ryzyk koncentracji zaangażowań, których wartość graniczną stanowi wielokrotność funduszy własnych/uznanego kapitału lub funduszy podstawowych.

Bank uwzględnia limity koncentracji zaangażowań:

- 1) wobec pojedynczych podmiotów oraz grupy powiązanych klientów,
- 2) w ten sam sektor gospodarczy,
- 3) w ten sam region geograficzny,
- 4) w ten sam rodzaj instrumentu finansowego,
- 5) w ten sam rodzaj zabezpieczenia.

Zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności ryzyka ustala się w oparciu o zasady szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICCAP) określone w regulacjach wewnętrznych.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Proces szacowania kapitału wewnętrznego Banku w odniesieniu do ryzyka koncentracji zaangażowań uwzględnia:

- 1) jakość zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań;
- 2) jakość systemu kontroli wewnętrznej;
- 3) możliwość podjęcia efektywnych działań obniżających poziom ryzyka koncentracji zaangażowań;
- 4) rezultaty wyników pomiaru ryzyka koncentracji.

Łączne zaangażowanie Banku jest wyznaczane zgodnie z zobowiązującymi banki przepisami prawa oraz krajowymi i unijnymi ostrożnościowymi regulacjami nadzorczymi.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz wylicza kwoty limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych oraz monitoruje poziom wykorzystania limitów.

Informacje o przestrzeganiu limitów koncentracji zaangażowań sporządza w cyklach miesięcznych i przekazuje zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej.

5.3. Ryzyko płynności i finansowania

Ryzyko płynności i finansowania to ryzyko braku możliwości wywiązania się z bieżących zobowiązań Banku, wskutek braku aktywów o dużej płynności (gotówki, środków na

rachunku bieżącym Banku, lokat krótkoterminowych, łatwo zbywalnych papierów wartościowych) lub możliwości zaciągnięcia dodatkowych zobowiązań, jak również ryzyko, że Bank będzie zmuszony sprzedać aktywa mniej płynne ze stratą, aby zaspokoić zapotrzebowanie na środki płynne, np. z tytułu wycofywania depozytów lub udzielania kredytów.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów mające na celu osiągnięcie założonej rentowności i planowanego wyniku finansowego oraz zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań.

Przez zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania rozumie się proces kształtowania struktury ilościowej (zróżnicowanie składników zarówno pasywów, jak i aktywów, a także zobowiązań pozabilansowych udzielonych oraz otrzymanych), w celu zapewnienia płynności finansowej Banku, przy jednoczesnym osiągnięciu optymalnego wyniku finansowego.

Zarządzanie płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku. Procesem zarządzania ryzykiem płynności objęte są wszystkie jednostki organizacyjne Banku.

Raporty oraz informacje w zakresie ryzyka płynności finansowej sporządza Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, są to:

- 1) codzienne informacje dla Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Pion Ekonomiczno - Finansowy:
  - a) zestawienie przepływów środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków,
  - b) kalkulacje nadzorczych miar płynności,
  - c) prognozy przepływów środków pieniężnych dla płynności bieżącej (w horyzoncie 7 dni) i krótkoterminowej (30 dni).
  - d) kalkulacja wskaźnika płynności krótkoterminowej (LCR- Liquidity Coverage Ratio)
- 2) raport z analizy ryzyka płynności i finansowania /miesięczny/: obejmujący zarządzanie płynnością bieżącą oraz miesięczny raport z analizy ryzyka płynności i finansowania przedstawiany i oceniany na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Ryzykami poświęconym ocenie ryzyka finansowego, zawierający szczegółową informację o ekspozycji Banku na ryzyko płynności finansowej w okresie ostatniego miesiąca oraz ocenę ryzyka finansowego Banku w porównaniu do miesiąca poprzedniego i do końca roku.

Wnioski wynikające z miesięcznych analiz są wykorzystywane przez Zarząd Banku.

3) informacja w zakresie ryzyka płynności i finansowania /półroczna/:

- sporządzana w cyklu półrocznym w oparciu o bieżące analizy i opracowania i przekazywana do zapoznania przez Radę Nadzorczą Banku.

W celu ograniczenia ryzyka płynności i finansowania stosuje się poniższe zalecenia:

1. Kształtowanie struktury aktywów i pasywów (zapadalności/wymagalności) w taki sposób, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku;
2. Utrzymywanie odpowiednich zasobów aktywów płynnych dla zapewnienia nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki na poziomie uzależnionym od stabilności depozytów oraz prawdopodobieństwa szybkiego wzrostu portfela kredytowego;
3. Wykorzystywanie rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych (Zarządzenie Prezesa NBP w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej), przy utrzymywaniu średniego stanu rezerwy na zadeklarowanym poziomie;
4. Ograniczanie koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec udziałowców i grup powiązanych klientów oraz innych nadmiernych zaangażowań;
5. Wyodrębnienie stabilnych źródeł finansowania i podejmowanie działań w celu ich powiększenia;
6. Utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości, jak i podmiotowości klientów (ograniczanie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania);
7. Stałe umowy współpracy z bankami umożliwiające przyjęcie lokat międzybankowych lub zaciągnięcie kredytów i pożyczek;
8. Pozyskiwanie środków na rynkach finansowych innymi dostępnymi metodami;
9. Prognozowanie krótko-, średnio- i długoterminowe dotyczące przepływów pieniężnych;
10. Wypracowywanie technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych;
11. Kształtowanie właściwych relacji z klientami - w celu zmniejszenia niepewności co do ewentualnych ich zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie aktywnie i bieżąco współpracuje z Bankiem Zrzeszającym, tj. Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.

Polityka Banku BPS S.A. w zakresie zarządzania płynnością zrzeszonych i współpracujących banków spółdzielczych obejmuje:

- 1) utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za banki spółdzielcze,
- 2) finansowanie banków spółdzielczych w trakcie dnia operacyjnego poprzez udzielanie debetów w rachunku bieżącym i limitów operacyjnych na międzybankowym rynku pieniężnym,

- 3) zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych banków spółdzielczych poprzez przyjmowanie depozytów,
- 4) sprzedaż bankom spółdzielczym bonów pieniężnych i skarbowych oraz pośredniczenie w nabywaniu innych papierów wartościowych na rynku pierwotnym lub wtórnym,
- 5) dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od banków spółdzielczych,
- 6) udzielanie bankom spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń, gwarancji bankowych i pożyczek podporządkowanych,
- 7) administrowanie środkami zgromadzonymi na Funduszach Pomocowych, których zasady tworzenia i wykorzystania określa Regulamin Finansowy Zrzeszenia.

W Banku funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykami, który:

- 1) Monitoruje i analizuje poziom ryzyka płynności i finansowania,
- 2) Opiniuje limity dotyczące ryzyka płynności,
- 3) Analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,
- 4) Weryfikuje plany awaryjne komórek i jednostek organizacyjnych, w celu zapewnienia spójności działań.

Bank opracował w formie Planów awaryjnych katalog działań naprawczych na wypadek zagrożenia utratą płynności i zagrożenia bezpieczeństwa Banku i zdeponowanych środków Klientów. Opracowane przez Bank Plany awaryjne utrzymania płynności gwarantują:

- a) Niezakłócony dostęp do usług finansowych świadczonych przez Bank,
- b) Bezpieczeństwo wkładów klientów zdeponowanych w Banku,
- c) Przetrawanie Banku w sytuacjach kryzysowych.

5.4. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian zewnętrznych (rynkowych) stóp procentowych na sytuację finansową banku. Narażenie to dotyczy zasadniczo zagrożenia wyniku odsetkowego, a tym samym odnosi się do oprocentowanych aktywów i pasywów a także pozycji pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Ryzykiem jest jednak nie sama zmiana stóp procentowych w przyszłości, ale niepewność co do kierunków oraz skali zmian stóp procentowych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta oraz na analizie

zmian w zakresie krzywej dochodowości i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy.

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż w największym stopniu wpływa na poziom zmian dochodu odsetkowego.

Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na:

- 1) porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 2) wyliczeniu zmian dochodu odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej.

W ramach analizy ryzyka stopy procentowej sporządzane są m.in. następujące zestawienia:

- 1/ struktura aktywów i pasywów według rodzajów zastosowanych stawek referencyjnych, wraz ze średnimi nominalnymi stopami procentowymi oraz średnimi wskaźnikami zmian w stosunku do stóp referencyjnych,
- 2/ wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stawek referencyjnych (w układzie rodzajowym) w poszczególnych przedziałach czasowych,
- 3/ wyliczone zmiany dochodu odsetkowego w poszczególnych okresach (12- miesięcznym oraz okresach obrachunkowych),
- 4/ zestawienie przychodów, kosztów odsetkowych oraz dochodu odsetkowego w poszczególnych okresach obrachunkowych,
- 5/ informacja o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej, o przekroczeniach i podjętych działaniach,
- 6/ prognozę przychodów, kosztów i wyniku finansowego,
- 7/ analiza podstawowych wskaźników z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- 8/ inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Elementem analizy jest sprawozdanie z przestrzegania obowiązujących limitów (stopnia ich wykorzystania).

W ramach analizy uzupełniającej Bank dokonuje symulacji wyniku odsetkowego w okresach obrachunkowych, na podstawie wykonania przychodów i kosztów w analizowanym okresie oraz przy wykorzystaniu struktury aktywów i pasywów

oprocentowanych na koniec badanego miesiaca, przy róznych scenariuszach zmian stóp procentowych.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz niezależnie od sporządzanej analizy ryzyka stopy procentowej w odniesieniu do pozycji wrażliwych na stopę procentową (bilansowych i pozabilansowych), przeprowadza ocenę dotyczącą potencjalnego wpływu posiadanych zobowiązań pozabilansowych z tytułu przyznanych a niewykorzystanych przez klientów linii kredytowych (dotyczy to również pozycji pozabilansowych niewrażliwych na stopę procentową, tzn. nie generujących przychodów odsetkowych jako pozycja pozabilansowa).

Analizy powyższe sporządzane są w przypadku, gdy udział zobowiązań pozabilansowych z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych przekroczy poziom 5% aktywów oprocentowanych.

W celu ograniczenia ryzyka stopy procentowej Bank:

1. Zarządza terminami przeszacowania stóp procentowych dla poszczególnych pozycji bilansu.
2. Prowadzi monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych.
3. Analizuje kształtowanie się oprocentowania własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych.
4. Zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

W przypadku zniżkujących stóp procentowych, Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości ujemnej poprzez m.in.

- 1) skracanie terminów pozyskiwanych środków oprocentowanych stopą stałą,
- 2) wydłużanie terminów środków lokowanych w Banku Zrzeszającym oprocentowanych stopą stałą,
- 3) rozbudowę portfela kredytów o stałym oprocentowaniu,
- 4) dokonuje weryfikacji polityki kalkulacji cen kredytów.

W przypadku wyżkujących rynkowych stóp procentowych, Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości dodatniej, poprzez m.in.:

- 1) wydłużanie terminów pozyskiwania środków oprocentowanych stopą stałą,
- 2) skracanie terminów lokowanych środków w Banku Zrzeszającym oprocentowanych stopą stałą,
- 3) ograniczanie portfela kredytów o stałym oprocentowaniu,
- 4) dokonuje weryfikacji cen depozytów.

Ponadto Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów.

Ograniczanie ryzyka bazowego stopy procentowej i jego możliwego, negatywnego wpływu na wynik odsetkowy Banku prowadzone jest poprzez szybką reakcję Banku, polegającą na wprowadzeniu zmian oprocentowania depozytów i kredytów niwelujących niekorzystne skutki zmian rynkowych stóp procentowych.

5.5. Ryzyko wyniku finansowego

Ryzyko wyniku finansowego wynika z niewłaściwej dywersyfikacji źródeł osiąganego wyniku finansowego lub niezdolności Banku do utrzymania wystarczającego i stabilnego poziomu rentowności na poziomie wynikającym m.in. z zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą planów finansowych. Jeżeli Bank nie jest w stanie generować zysku na odpowiednim poziomie, skutkować to może ograniczeniem skali jego działalności ze względu na spadek możliwości efektywnego wzrostu funduszy własnych zabezpieczających podejmowane ryzyka.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem wyniku finansowego w Banku jest generowanie tego wyniku na poziomie zapewniającym stabilny i adekwatny do wzrostu ponoszonego ryzyka wzrost funduszy własnych poprzez efektywne zarządzanie działalnością bankową.

Wynik finansowy Banku jest pochodną zarządzania bieżącą działalnością operacyjną, w tym:

- 1) Zarządzania aktywami i pasywami,
- 2) Generowania przychodów i ponoszenia kosztów,
- 3) Zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego, w szczególności:
  - a) ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji,
  - b) ryzyka płynności i finansowania,
  - c) ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym,
  - d) ryzyka operacyjnego,
  - e) ryzyka walutowego.

Zarządzanie poszczególnymi elementami i obszarami działalności operacyjnej Banku mającymi wpływ na ostateczny poziom wyniku finansowego, w tym w zakresie zasad prowadzenia działalności operacyjnej a także limitowania, monitorowania, analizowania oraz raportowania ryzyk występujących w działalności Banku regulują odrębne, szczegółowe przepisy wewnętrzne Banku.

Zasady bieżącego zarządzania ryzykiem wyniku finansowego poprzez planowanie ekonomiczno-finansowe oraz monitorowanie i raportowanie do odpowiednich organów Banku realizacji planów finansowych, w tym planowania i wykonania wyniku finansowego, uregulowane zostały w Instrukcji „Zasady planowania ekonomiczno-finansowego, strategicznego i krótkoterminowego oraz monitorowania realizacji planów w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie”.

Zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego w Banku oparte jest na analizie czynników mających wpływ na poziom wyniku finansowego oraz jego stabilność/zmienność w czasie. Pomiar ryzyka wyniku finansowego odbywa się poprzez analizę historyczną:

- 1) poziomu i struktury aktywów i pasywów,
- 2) poziomu i struktury przychodów i kosztów oraz zmienności elementów rachunku zysków i strat, mających wpływ na poziom wyniku finansowego,
- 3) ryzyka kredytowego,
- 4) ryzyka płynności i finansowania,
- 5) ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym,
- 6) ryzyka operacyjnego,
- 7) ryzyka walutowego.

Analiza ryzyka wyniku finansowego przeprowadzana jest w szczególności w oparciu o następujące dane i analizy pomocnicze:

- 1) zestawienie obrotów i sald kont analitycznych – poziom i struktura bilansu oraz przychodów i kosztów,
- 2) dane z analizy portfela kredytowego – poziom i struktura kredytów zagrożonych,
- 3) dane z analizy ryzyka płynności i finansowania – struktura bazy depozytowej,
- 4) dane z analizy ryzyka stopy procentowej – dochodowość aktywów i koszt pozyskania pasywów oraz marża odsetkowa,
- 5) dane z analizy ryzyka operacyjnego – poziom poniesionych strat,
- 6) dane z analizy ryzyka walutowego – całkowita pozycja walutowa, wynik z pozycji wymiany.

5.6. Ryzyko rynkowe, w tym ryzyko walutowe

Ryzyko rynkowe to ryzyko niekorzystnych, niezależnych od Banku, zmian kursów walut obcych w stosunku do PLN, prowadzących do pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku. Ze względu na niską skalę prowadzonej przez Bank działalności handlowej, ponoszone ryzyko rynkowe ogranicza się w praktyce głównie do ryzyka walutowego.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym Banku jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększanie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany, z zachowaniem ostrożnościowego podejścia do ryzyka wynikającego z prowadzenia tej działalności. Głównym założeniem w zakresie ograniczania ryzyka walutowego będzie utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej na poziomie nie przekraczającym 2% funduszy własnych, co pozwoli nie tworzyć regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na:

- 1) zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych, minimalizując związane z tym ryzyko;
- 2) pomiarze, monitorowaniu, limitowaniu i kontrolowaniu poziomu ryzyka walutowego oraz raportowaniu w tym zakresie;
- 3) monitorowanie innych ryzyk związanych z prowadzeniem działalności dewizowej, w tym szczególnie ryzyka płynności, ryzyka stopy procentowej, ryzyka operacyjnego.

Raportowanie ryzyka walutowego dla potrzeb organów Banku / w ramach SIZ odbywa się w Banku z częstotliwością:

- 1) codzienną – Raport wewnętrzny ;
- 2) miesięczną – Raport z analizy ryzyka walutowego – dla Zarządu Banku;
- 3) półroczną – Syntetyczna informacja z zakresu ryzyka walutowego – dla Rady Nadzorczej Banku.

Raport z analizy (profilu) ryzyka walutowego podlega opiniowaniu przez Komitet Zarządzania Ryzykami.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz monitoruje przestrzeganie istniejących limitów pozycji walutowych oraz sporządza raporty wykorzystania limitów z częstotliwością:

- 1) Codziennie na godz. 9:00 za poprzedni dzień roboczy:
  - a) zestawienie dziennego stanu środków walutowych,
  - b) informację o wielkości pozycji walutowej całkowitej i jej udział w stosunku do funduszy własnych,
  - c) informację o wielkości pozycji walutowych netto dla poszczególnych walut i ich udział w stosunku do funduszy własnych,
  - d) wyniki przeprowadzonych stress testów.
- 2) Niezwłocznie, w przypadku przekroczenia limitów, raport powinien zawierać analizę przyczyn tychże przekroczeń.

Raz w miesiącu sporządzany jest raport z analizy ryzyka walutowego, zawierający:

- 1) Zestawienie stanu środków walutowych na koniec analizowanego miesiąca,
- 2) Informację o wielkości pozycji walutowej indywidualnej i jej udział w funduszach własnych Banku,
- 3) Informację o wielkości pozycji walutowej całkowitej i jej udział w stosunku do funduszy własnych,
- 4) Informację o przestrzeganiu limitów dla pozycji walutowych,
- 5) Wyniki stress testów,
- 6) Wyznaczony wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oraz oszacowany na podstawie stress testów kapitał wewnętrzny,

- 7) Analizę sytuacji na międzybankowym rynku walutowym oraz innych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na sposób zarządzania pozycją walutową w granicach ustalonych limitów,
- 8) Prognozy kształtowania się sytuacji na międzybankowym rynku walutowym oraz inne czynniki mogące mieć wpływ na sposób zarządzania pozycją walutową w granicach ustalonych limitów, a w uzasadnionych przypadkach propozycje zmiany tychże limitów lub innych działań ograniczających ryzyko walutowe.

5.7. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to ryzyko (możliwość) poniesienia straty lub zmniejszenia zysku poniżej określonego poziomu, wynikające z nieodpowiednich lub wadliwych procesów wewnętrznych, błędów ludzkich, wadliwego działania systemów: logistycznych, technicznych i teleinformatycznych lub zaistnienia niekorzystnych zdarzeń zewnętrznych. Do obszaru ryzyka operacyjnego włącza się również ryzyko prawne. Z obszaru ryzyka operacyjnego wyłącza się ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko strategiczne.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

W celu umożliwienia dokładnego rozpoznania profilu ryzyka operacyjnego obowiązuje klasyfikacja obszaru ryzyka operacyjnego. Najwyższym poziomem klasyfikacji są kategorie ryzyka operacyjnego, a najniższym opisy przykładowych incydentów i zdarzeń.

Klasyfikacja jest wspólna dla wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku wdrażany jest w celu:

- 1) minimalizowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) usprawniania działań prowadzonych przez Bank,
- 3) zapobiegania powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

1. Identyfikacja ryzyka operacyjnego

- 1) Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń operacyjnych.
- 2) Ryzyko operacyjne jest identyfikowane i rejestrowane w celu rozpoznawania profilu oraz monitorowania poziomu tego ryzyka.

- 3) Ryzyko operacyjne jest identyfikowane w celu zapobiegania powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego działaniach realizowanych przez Bank, a szczególności w celu zapobiegania powstawaniu zagrożeń dla zachowania ciągłości działania Banku.
2. Pomiar poziomu ryzyka operacyjnego
    - 1) W Banku funkcjonują następujące mechanizmy identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego:
      - a) okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego,
      - b) jednorazowe przeglądy ryzyka dotyczące nowych produktów.
    - 2) Celem przeglądów jest rozpoznanie rodzajów i miejsc występowania zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym, badanie ich możliwego wpływu na działanie Banku oraz określenie możliwych zabezpieczeń.
    - 3) Ocenę ryzyka prowadzi się z uwzględnieniem zagrożeń odnoszących się do poszczególnych kategorii i rodzajów zagrożeń, a także spodziewanego prawdopodobieństwa ich wystąpienia.
  3. Monitorowanie ryzyka operacyjnego
    - 1) Poziomy ryzyka operacyjnego są monitorowane we wszystkich obszarach działania Banku.
    - 2) Monitorowanie poziomów ryzyka operacyjnego prowadzone jest w Zespole Zarządzania Ryzykami i Analiz.
  4. Raportowanie ryzyka operacyjnego
    - 1) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz w cyklach kwartalnych sporządza raport w sprawie ryzyka operacyjnego.
    - 2) Raport jest przedkładany Komitetowi Zarządzania Ryzykami.
    - 3) Po zapoznaniu przez Komitet Zarządzania Ryzykami, raporty są przekazywane Zarządowi.
    - 4) Zarząd Banku przekazuje w okresach półrocznych Radzie Nadzorczej informacje o sytuacji Banku w zakresie ryzyka operacyjnego.
  5. Redukowanie ryzyka operacyjnego odbywa się metodą ograniczania ryzyka operacyjnego oraz metodą łagodzenia skutków zrealizowania ryzyka operacyjnego.
    - 1) Do podstawowych metod ograniczania ryzyka operacyjnego należą:
      - a) modyfikowanie wewnętrznych aktów normatywnych w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
      - b) rozszerzone monitorowanie ryzyka operacyjnego w sytuacjach stwarzających realne zagrożenie przekroczenia wartości progowych akceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego,
      - c) zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji.
    - 2) Do podstawowych metod łagodzenia skutków zrealizowania ryzyka operacyjnego należą:

- a) zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia),
- b) zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji,
- c) plany awaryjne.

5.8. Ryzyko braku zgodności

Celem bezpośrednim zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczenie strat finansowych i niefinansowych, spowodowanych brakiem zgodności przepisów wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi, nie przestrzeganiem wewnętrznych regulacji bankowych oraz standardów postępowania przyjętych przez Bank.

Celem pośrednim jest ograniczanie występowania ryzyka prawnego oraz ryzyka operacyjnego, stanowiących podstawę występowania ryzyka braku zgodności, a także budowanie korzystnego wizerunku Banku jako instytucji przestrzegającej przepisów i przyjętych standardów postępowania.

Zgodność wewnętrznych procedur, regulaminów i umów zawieranych z klientami lub dostawcami usług jest zapewniona przez uwzględnienie opinii prawnej radcy prawnego.

Podstawowe elementy procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku to:

- 1) Wyznaczenie profilu ryzyka Banku.
- 2) Identyfikacja czynników ryzyka.
- 3) Monitorowanie poziomu ryzyka braku zgodności.
- 4) Raportowanie i informowanie o poziomie ryzyka braku zgodności.
- 5) Podejmowanie czynności mających na celu ograniczanie występowania i łagodzenia skutków wystąpienia ryzyka braku zgodności.
- 6) Wdrożenie systemu kontroli procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku.

Wyznaczenie profilu ryzyka braku zgodności Banku opiera się na analizie danych dotyczących strat finansowych oraz niefinansowych z tytułu ryzyka braku zgodności.

Profil ryzyka braku zgodności Banku wyznaczany jest w oparciu o dane dotyczące kosztów, ponoszonych przez Bank z tytułu: odsetek karnych, zapłaconych kar umownych, zapłaconych odszkodowań oraz kosztów windykacji spowodowanych nie przestrzeganiem przepisów wewnętrznych i zewnętrznych Banku.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności odbywała się następująco:

1. Rada Nadzorcza sprawowała nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności,
2. Zarząd Banku pełnił główną funkcję zarządczą w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
3. Komitet Zarządzania Ryzykami opiniował zagadnienia związane z ryzykiem braku zgodności, ujęte w Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności,
4. Zespół Organizacyjno-Administracyjny prowadził działania na rzecz zapewnienia zgodności działań Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania,

5. Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych wykonywali kontrolę funkcjonalną w zakresie przestrzegania regulacji oraz procedur wewnętrznych,
6. ZZRIa kontynuował pomiar i monitorowanie ryzyka braku zgodności oraz poziom wykorzystania limitu ostrożnościowego. Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej przedstawił roczny raport z analizy ryzyka braku zgodności.
7. Kontrolę przebiegu procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności przeprowadzała Komórka ds. Zgodności.

W 2017 roku Bank nie poniósł istotnych kosztów z tytułu ryzyka braku zgodności. Ryzyko braku zgodności jest ryzykiem trudnomierzalnym, w okresie 2017 roku nie miało znaczących skutków wymiernych i nie zachodzi potrzeba zmiany jego profilu lub zwiększenia częstotliwości jego pomiaru.

5.9. Ryzyko kapitałowe

Ryzyko kapitałowe jest to ryzyko niewłaściwej struktury posiadanych funduszy własnych w relacji do skali i rodzaju działalności Banku lub ryzyko ewentualnych problemów Banku w pozyskaniu dodatkowego kapitału (funduszy), w szczególności, gdy proces ten musi być przeprowadzony szybko lub w okresie niesprzyjających warunków rynkowych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest zapewnienie odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności poprzez maksymalizację wyniku finansowego oraz jego przeznaczanie na zwiększenie funduszy własnych Banku.

Realizacja strategii kształtowania funduszy własnych Banku Spółdzielczego w Sochaczewie przebiega zgodnie z ustalonymi kierunkami, Bank zwiększa poziom funduszy własnych poprzez coroczne odpisy z zysku oraz uzupełniająco poprzez zwiększenie funduszu udziałowego i innych funduszy. Działania Banku są ukierunkowane na przekonywanie członków Banku do podjęcia przez ich przedstawicieli świadomych decyzji o przeznaczeniu wypracowanych rocznych nadwyżek finansowych na powiększanie funduszy własnych Banku. Zasadniczym celem kapitałowym Banku jest zwiększanie funduszy własnych i utrzymywanie ich na poziomie zgodnym z wymogami przepisów prawa, a także zabezpieczającym zidentyfikowane ryzyka istotne występujące w działalności Banku.

Bank w roku 2013 uzyskał pożyczkę podporządkowaną z Banku Zrzeszającego, którą zalicza do funduszy własnych za zgodą KNF.

Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono więcej niż nadzorcze limity.

Ustalone przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej są dostosowywane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku,

z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych.

Wyposażenie kapitałowe Banku wg stanu na koniec 2017 roku jest adekwatne w stosunku do ponoszonego ryzyka – łączny współczynnik kapitałowy na koniec 2017 roku wynosił 14,66%, a wewnętrzny współczynnik kapitałowy Banku na ten dzień wynosił 13,21%.

Bank przyjmuje, że minimalnym wewnętrznym poziomem współczynnika kapitałowego/wypłacalności w Banku wyliczonym zgodnie z przepisami CRR jest wartość 10%.

Analiza realizacji działań wspomagających osiągnięcie przyjętych celów strategicznych przebiega zgodnie z ustalonymi kierunkami, Bank umacnia ekonomiczne podstawy działania co wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa powierzonych środków i zmniejszanie obszarów ryzyka, wyższe rozmiary prowadzonej działalności umacniają pozycję Banku na rynku lokalnym a wzrost efektywności działania przekłada się na wyższe wyniki finansowe netto.

O wielkości i strukturze posiadanych funduszy własnych informowany jest Zarząd Banku i Rada Nadzorcza w okresach kwartalnych przy omawianiu realizacji wykonania planu finansowego oraz w okresach półrocznych w raportach z zakresu adekwatności kapitałowej.

6. Fundusze własne

6.1. Informacje podstawowe

Polityka kapitałowa Banku będzie zmierza do zrekompensowania utraty funduszy własnych spowodowanego zmianami kryteriów uznawania kapitałów banków zgodnie z Rozporządzeniem CRR, a także sukcesywnego ich wzrostu oraz utrzymywania takiego poziomu funduszy własnych, który:

- 1) będzie zgodny z wymogami prawa;
- 2) w pełni zabezpieczy wszystkie zidentyfikowane, istotne ryzyka występujące w działalności Banku i jednocześnie:
  - a) będzie wyższy niż suma wymogów kapitałowych utworzonych na te ryzyka;
  - b) zapewni dotrzymanie nadzorczych wskaźników kapitałowych;
  - c) zagwarantuje bezpieczny rozwój Banku;
  - d) zapewni utrzymanie – przez prowadzenie polityki dywidendowej zgodnej z wymogami nadzorczymi ale także interesem udziałowców – bazy członkowskiej Banku.

Głównym źródłem pozyskiwania kapitałów jest powiększanie funduszy własnych zaliczanych do kapitałów TIER I o wypracowany zysk netto.

Szczegółowy plan kapitałowy na każdy rok obrotowy przyjmowany jest przez Zarząd Banku i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą w ramach rocznego Planu finansowego.

6.2. Struktura funduszy własnych

Bank zgodnie z art. 72 Rozporządzenia CRR utrzymywał na koniec 2017 r. fundusze własne na poziomie 28 842 tys. zł, pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Strukturę posiadanych funduszy własnych na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiono w tabeli poniżej.

Wyszczególnienie	Kwota w zł
Kapitał TIER I	25 992 906,42
Kapitał podstawowy Tier I (CET 1)	25 992 906,42
Fundusz udziałowy (wartość procentowa zgodnie z art. 486 ust. 5 Rozporządzenia CRR)	560 200,00
Kapitał rezerwowy	24 141 909,23
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 700 000,00
Niezrealizowane zyski z tytułu posiadanych aktywów lub zobowiązań wycenianych do wartości godziwej, w tym fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego (wartości procentowe zgodnie z art. 467 ust. 2 i 468 ust. 2 Rozporządzenia CRR)	487 226,11
Niezrealizowane straty z tytułu posiadanych aktywów lub zobowiązań wycenianych do wartości godziwej (wartości procentowe zgodnie z art. 467 ust. 2 i 468 ust. 2 Rozporządzenia CRR)	- 876 697,59
Odliczenia do pozycji kapitału podstawowego Tier I zgodnie art. 36 Rozporządzenia CRR	- 19 731,33
Kapitał TIER II	2 848 607,24
Instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału Tier I oraz pożyczki podporządkowane	1 533 400,82
Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego przed skutkami podatkowymi w wysokości do maksymalnie 1,25% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem	1 315 206,42
Odliczenia do pozycji kapitału Tier II zgodnie z art. 66 Rozporządzenia CRR	
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	
FUNDUSZE WŁASNE BANKU	28 841 513,66
UZNANY KAPITAŁ BANKU	28 841 513,66

6.3. Wartość księgowa funduszy

Łączna wartość bilansowa kapitałów Banku na dzień 31.12.2017 r. wyniosła 29 248 tys. zł.

Lp	Fundusze Banku wg. wartości bilansowej	31.12.2017
		Wartość w tys. zł.
I.	<u>OGÓŁEM, w tym:</u>	<u>29 248</u>
1.	Fundusz udziałowy	1 538
2.	Fundusz zasobowy	24 142
3.	Fundusz rezerwowy	0

4.	Fundusz ogólnego ryzyka	1 700
5.	Fundusz z aktualizacji rzeczowego majątku trwałego	447
6.	Fundusz z aktualizacji wyceny aktywów	-579
7.	Pożyczka podporządkowana w części zaliczonej do funduszy własnych	2 000

7. Regulacyjne wymogi kapitałowe

Regulacyjne (minimalne) wymogi kapitałowe w Banku obejmują:

- a) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego;
- b) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w tym ryzyka walutowego;
- c) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań;
- d) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej;
- e) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego

i wyznaczane są zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu CRR.

Bank wyznacza regulacyjny (minimalny) wymóg kapitałowy (kapitał ważony ryzykiem) w celu wyliczania i monitorowania poziomu wskaźników/współczynników kapitałowych.

7.1. Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie oblicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową zgodnie z art. 111-235 Rozporządzeniem CRR. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego został skalkulowany według „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych ryzyk w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie” i na koniec grudnia 2017 roku wynosił – 13 844 tys. zł.

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji przedstawiała się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota wymogu
Klasa I	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	0
Klasa II	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych	1541
Klasa III	Ekspozycje wobec sektora publicznego	15
Klasa IV	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0
Klasa V	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0
Klasa VI	Ekspozycje wobec instytucji (banki)	360

Klasa VII	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw:	2017
Klasa VIII	Ekspozycje detaliczne	3048
Klasa IX	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościami	4584
Klasa X	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1088
Klasa XI	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
Klasa XII	Ekspozycje wobec obligacji zabezpieczonych	0
Klasa XIII	Ekspozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0
Klasa XIV	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0
Klasa XV	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	344
Klasa XVI	Ekspozycje kapitałowe	211
Klasa XVII	Inne pozycje	636
	Razem:	13 844

7.2. Wymóg z tytułu ryzyka rynkowego

Bank nie wykonuje operacji na własny rachunek w celach handlowych, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też z innych odchyień cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności stóp procentowych, kursów walutowych, indeksów giełdowych oraz operacje dokonywane w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego.

Bank prowadzi działalność w taki sposób, aby skala działalności handlowej nie była znacząca. Wszystkie aktywa zaliczane są do portfela bankowego.

W 2013 roku Bank rozpoczął pełną obsługę dewizową, wprowadzając dwie waluty EUR oraz USD. Ze względu na niską skalę prowadzonej przez Bank działalności handlowej, ponoszone ryzyko rynkowe ogranicza się w praktyce głównie do ryzyka walutowego. Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego metodą podstawową zgodnie z art. 351-352 Rozporządzenia CRR. Na ostatni dzień roku w Banku występowała krótka całkowita pozycja walutowa o wartości 16 tys. zł. Wynikała ona z niedopasowania aktywów walutowych o wartości 5 031 tys. zł i pasywów walutowych o wartości 5 036 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpił wymóg kapitałowy na ryzyko rynkowe.

7.3. Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań obliczany jest zgodnie z art. 395 Rozporządzenia CRR.

Łączny wymóg stanowi większa z kwot określonych jako:

- 1) suma nadwyżek zaangażowań Banku wobec poszczególnych podmiotów ponad limity określone w art. 395 ust.1 Rozporządzenia CRR;
- 2) nadwyżka sumy dużych zaangażowań Banku wobec poszczególnych podmiotów ponad limit określony w art. 395 ust. 1 Rozporządzenia CRR.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpił wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu zaangażowań.

7.4. Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej obliczany jest zgodnie z art. 395 Rozporządzenia CRR

Łączny wymóg kapitałowy oblicza się w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie jako większą z liczb określonych jako:

- 1) suma kwot, o jakie poszczególne znaczne zaangażowania kapitałowe (wyliczone zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym) przekraczają 10% funduszy własnych Banku;
- 2) kwota, o jaką suma znacznych zaangażowań kapitałowych przekracza 60% funduszy własnych Banku.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpił wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

7.5. Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest według metody wskaźnika bazowego zgodnie z art. 315-316 Rozporządzenia CRR raz w roku. Szczegółowy opis wyliczania wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne został zapisany w „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie”.

Wymóg kapitałowy ustalony na rok 2017 przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	2014 rok	2015 rok	2016 rok
1	Odsetki należne i podobne przychody	15 401,64	13 233,27	13 334,83
2	Odsetki do zapłaty i podobne opłaty	5 998,69	4 055,51	3 501,83
3	Przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/ zmiennej stopie dochodu	0,00	0,00	0,00
4	Należności z tytułu prowizji i opłat	3 400,37	3 373,67	3 308,36
5	Koszty z tytułu prowizji i płał	271,48	339,05	414,50
6	Zysk netto lub strata netto z operacji finansowych	-157,73	104,17	153,69
7	Pozostałe przychody operacyjne	95,59	122,20	109,10
	Wyniki	12 470	12 439	12 990
	Wskaźnik	12 633		
	Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjn	1 895		

Kwota wymogu na 2017 rok wynosiła 1 895 tys. zł.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	Ryzyko kredytowe	13 844
2.	Ryzyko rynkowe:	0
	a) ryzyko stopy procentowej	0
	b) ryzyko walutowe	0
	c) ryzyko cen instrumentów kapitałowych	0
	d) ryzyko cen towarów	0
3.	Przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0
4.	Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0
5.	Ryzyko operacyjne	1 895
RAZEM		15 739

8. Szacowanie kapitału wewnętrznego

Bank weryfikuje dodatkowymi wskaźnikami czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyka zidentyfikowane w procesie oceny adekwatności kapitałowej w odniesieniu do ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego. Zasady ustalania kapitału wewnętrznego w odniesieniu do ryzyka kredytowego odnoszą się do dywersyfikacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem. Wg stanu na koniec 2017 roku udział aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych o wagach ryzyka 75 % i więcej, ukształtował się na poziomie niższym niż ustalony limit (70 %), stanowił 46,4 % sumy aktywów według wartości bilansowej powiększonej o udzielone zobowiązania pozabilansowe. Nie było potrzeby tworzenia dodatkowego kapitału wewnętrznego na ryzyko kredytowe.

W zakresie ryzyka rynkowego analizie poddano całkowitą pozycję walutową, która na koniec grudnia wynosiła 16 tys. zł. Weryfikacja polegała na oszacowaniu wymogu kapitałowego przy założeniu wzrostu całkowitej pozycji walutowej o 30%. W wyniku przeprowadzonego stres testu stwierdzono, że oszacowana całkowita pozycja walutowa nie przekraczała 2% funduszy własnych i nie było potrzeby tworzenia kapitału wewnętrznego na ryzyko rynkowe w zakresie ryzyka walutowego.

W zakresie ryzyka operacyjnego w procesie ICAAP badaniu i ocenie podlegają roczne annualizowane straty brutto z tytułu ryzyka operacyjnego. Testowanie warunków skrajnych przeprowadza się w formie symulacji wpływu wzrostu annualizowanych, rocznych strat poniesionych przez Bank z tytułu zdarzeń/incydentów ryzyka operacyjnego o 20% na wykorzystanie wymogu kapitałowego.

Wynik stres testu nie stanowił 8% wymogu kapitałowego i miał znikomy wpływ na ocenę poziomu tego ryzyka. Wskaźniki ilościowe w zakresie kryterium oceny ryzyka operacyjnego pozwalają ocenić, że profil ryzyka operacyjnego nie uległ zmianie i znajduje się na umiarkowanym poziomie, a regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne jest wystarczający.

W zakresie wewnętrznego wymogu przeanalizowano istotność ryzyk wynikających z zaangażowań kredytowych odnoszących się do:

- koncentracji dużych zaangażowań.
- koncentracji w sektor gospodarki,
- koncentracji przyjętych form zabezpieczenia ekspozycji kredytowych,
- koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy,
- koncentracji geograficznej.

W wyniku analizy stwierdzono że na dzień 31.12.2017 r w żadnym przypadku nie wystąpiło przekroczenie wartości granicznej ustanowionych limitów ostrożnościowych i nie było potrzeby alokacji kapitału wewnętrznego na ryzyko kredytowe z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań.

W zakresie ryzyka stopy procentowej Bank ustanowił limit łączny obejmujący cztery kategorie ryzyka stopy procentowej tj.

- ryzyka przeszacowania,
- ryzyka bazowego,
- ryzyka opcji klienta,
- ryzyka krzywej dochodowości.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy wyznaczany jest w wysokości stanowiącej nadwyżkę wyliczonych skutków zmian wartości ekonomicznej Banku ponad 15% funduszy własnych, po przekroczeniu limitu Bank tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy. Łącznie kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka stopy procentowej na koniec 2017 roku wyniósłby 2 982 tys. zł i był niższy niż 15 % funduszy własnych, zatem nie było potrzeby alokacji kapitału na to ryzyko.

W celu wyliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka płynności i finansowania Bank dokonuje analizy szokowej zakładającej nagły spadek depozytów o 20%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości wskaźników M2 i M4 na określonym nadzorczym poziomie. Z przeprowadzonego testu na ostatni dzień grudnia 2017 roku wynika, że aktywa płynne po spadku bazy depozytowej o 20 % nie pokrywały wartość depozytów niestabilnych. Kwota środków do pozyskania z Banku Zrzeszającego wyniosła 5 941 tys. zł, a koszt pozyskania tych środków obliczony na bazie kształtowania się średniego oprocentowania ukształtował się na poziomie 25 tys. zł i tym samym stanowił wielkość wewnętrznego wymogu kapitałowego na okres od 31 grudnia 2017 do marca 2018 roku. Profil ryzyka płynności i finansowania nie uległ zmianie i znajduje się na umiarkowanym poziomie-oceny ryzyka płynności i finansowania dokonano na podstawie wskaźników określonych w metodyce BION.

Wynik finansowy netto na koniec 2017 wynosił 1 988 tys. zł, w relacji do funduszy własnych na datę analizy stanowił 6,89 % funduszy własnych. Wynik finansowy w podanej wartości stanowił 97,7% wielkości planowanej na rok 2017. Nie zachodziła konieczność tworzenia kapitału wewnętrznego na ryzyko wyniku finansowego.

W procesie oceny adekwatności kapitałowej potrzebę tworzenia kapitału wewnętrznego na ryzyko kapitałowe, w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej określono poprzez

ustalenie kwoty amortyzacji funduszu udziałowego, instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych, pozostałej od daty analizy do dnia 31.12.2017 roku. Bank przyjął założenie, iż ryzyko nadmiernej dźwigni stanowi element ryzyka kapitałowego i jest zarządzane w ramach tego obszaru zarządzania ryzykiem z uwagi na bezpośrednie powiązanie poziomu ryzyka (skali działalności Banku wyrażone aktywami i zobowiązaniami pozabilansowymi) z poziomem i strukturą posiadanych kapitałów Tier I. Wskaźnik dźwigni obliczany jest jako miara kapitału instytucji podzielona przez miarę ekspozycji całkowitej tej instytucji i wyrażony jako wartość procentową – na koniec grudnia wskaźnik ten wyniósł 6,19%

Na ostatni dzień grudnia 2017 roku wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR został wyznaczony w kwocie 0 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonej oceny istotności pozostałych ryzyk stwierdzono, że na dzień 31 grudnia 2017 roku zdefiniowane w procesie oceny adekwatności kapitałowej ryzyko cyklu gospodarczego nie generuje dodatkowego kapitału wewnętrznego. Najwyższy wskaźnik udziału kredytów zagrożonych w kredytach ogółem w okresie ostatnich 5 lat zanotowany został na koniec 2017 roku i wynosił 8,11 %. Bank nie tworzył kapitału wewnętrznego na ryzyko cyklu gospodarczego, ale uznał to ryzyko cyklu gospodarczego za ryzyko istotne w ramach procesu ICAAP, ponieważ wskaźnik ryzyka kredytowego obliczony na datę analizy wynosił więcej niż ustalona wartość graniczna tj. 8%. Bank nie tworzył odrębnej procedury dla tego ryzyka, a bada je i raportuje w ramach ryzyka wyniku finansowego, a także w ramach ryzyka kredytowego.

Poza wymienionymi w działalności bankowej mogą jednocześnie wystąpić inne ryzyka takie jak: ryzyko strategiczne, ryzyko utraty reputacji, ryzyko transferowe, ryzyko rezydualne oraz ryzyko modeli. W wyniku pomiaru Bank uznał, że ryzyka te nie wymagają alokacji kapitału wewnętrznego i pozostają jako ryzyka nie istotne.

Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyka wynosił 16 tys. zł.

Na dzień 31.12.2017 r. całkowity wewnętrzny wymóg kapitałowy był wyższy niż kapitał regulacyjny i wynosił 15 739 tys. zł.

Wewnętrzny współczynnik kapitałowy wynosił 14,64% i był niższy o 0,02 % od sprawozdawczego łącznego współczynnika kapitałowego.

Bank stosuje metody wyznaczania kapitału wewnętrznego opisane szczegółowo w „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Sochaczewie”.

Wymogi kapitałowe Banku z podziałem na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31 grudnia 2017 roku w tys. zł. podano poniżej:

Rodzaj ryzyka	Wymagany według Banku łączny kapitał wewnętrzny na zabezpieczenie ryzyka	Alokacja kapitału według minimalnych wymogów kapitałowych	Alokacja kapitału ponad minimalne wymogi kapitałowe
Ryzyko kredytowe	13 844	13 844	0
Ryzyko rynkowe	0	0	0
Ryzyko operacyjne	1 895	1 895	0
Łączny kapitał wewnętrzny na ryzyka objęte wyznaczeniem minimalnego wymogu kapitałowego	15 739	15 739	0
Ryzyko koncentracji zaangażowań, z tego:	0	X	0
koncentracji dużych zaangażowań	0	X	0
koncentracji w sektor gospodarki	0	X	0
koncentracji przyjętych form zabezpieczenia	0	X	0
koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	0	X	0
koncentracji geograficznej	0	X	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0	X	0
Ryzyko płynności	25	X	25
Ryzyko wyniku finansowego	0	X	0
Ryzyko kapitałowe, w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej	0	X	0
Pozostałe ryzyka, z tego:	0	X	0
ryzyko cyklu gospodarczego	0	X	0
ryzyko strategiczne	0	X	0
ryzyko utraty reputacji	0	X	0
ryzyko transferowe	0	X	0
ryzyko modeli	0	X	0
Kapitał wewnętrzny	15 764	15 739	25
Fundusze własne	28 842	X	X
Uznany kapitał	28 842		
Kapitał podstawowy CET1	25 993	X	X
Kapitał Tier I	25 993	X	X
Nadwyżka (+) / niedobór (-) funduszy własnych	13 078	X	X
Łączny współczynnik kapitałowy [%]	14,66	X	X
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I [%]	13,21	X	X
Współczynnik kapitału Tier I [%]	13,21	X	X
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy [%]	14,64	X	X

9. Zarządzanie ryzykami w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie

System zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania nim.

System kontroli wewnętrznej w Banku w zakresie ryzyka obejmuje:

- 1) adekwatność procesów identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 2) zasady strategii/polityki, procedury, instrukcje, metodologie,
- 3) adekwatność systemu informacji zarządczej i nadzorczej,
- 4) regularne przeglądy i oceny zgodności działania Banku z zasadami strategii/polityki oraz procedurami.

Na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i zewnętrznych, audytu wewnętrznego oraz raportów w zakresie ryzyk występujących w działalności Banku oraz adekwatności kapitałowej Zarząd Banku podejmuje decyzje odnośnie doskonalenia jakości procedur, środków technicznych i organizacyjnych obowiązujących w Banku.

1. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, uwzględniając kryteria ilościowe i jakościowe.

2. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzone przez Zarząd Banku.
3. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
4. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

9.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Oprócz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

- 1) Członek Zarządu, nadzorujący ryzyko kredytowe Banku;
- 2) Członek Zarządu, nadzorujący działalność kredytową;
- 3) Komitet Zarządzania Ryzykami opiniujący rodzaje i wysokość limitów wewnętrznych, wyniki analiz ryzyka kredytowego, wewnętrzne regulacje Banku;
- 4) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, odpowiedzialny za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku, przeprowadzający analizę ryzyka braku zgodności;
- 5) Dyrektorzy Oddziałów, Kierownicy Filii odpowiedzialni za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za prawidłową ewidencję w systemie bankowych i rzetelność przekazywanych informacji;
- 6) Stanowisko ds. zgodności przeprowadzające kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 7) wszyscy pracownicy Banku zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Jako należność przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,

- kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości, do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno-księgowego Banku.

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank tworzy rezerwy celowe oraz rezerwę na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- kategorii "pod obserwacją",
- grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznany ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami.

Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od 01.01.2017 do dnia 31.12.2017 roku

Wyszczególnienie	Stan na dzień 01.01.2017 r. w tys. zł	Zwiększenia	Zmniejszenia	Stan na dzień 31.12.2017 r. w tys. zł
Rezerwy na kredyty:				
- normalne i pod obserwacją	34	22	37	19
- poniżej standardu	15	0	6	9
- wątpliwe	155	19	160	14
- stracone	2 886	4 412	32	7 266
Ogółem	3 090	4 453	235	7 308

Udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności własne Banku wycenia się wg zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. W 2017 roku nie było korekt wartości i kwot odzyskanych, zaliczonych bezpośrednio do rachunku zysków i strat.

Zmiana stanu korekt wartości z tytułu ESP w okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017 roku.

Wyszczególnienie	Stan na dzień 01.01.2017 r. w tys. zł.	Zwiększenia	Zmniejszenia	Stan na dzień 31.12.2017 r. w tys. zł.
Kredyty:				
- normalne i pod obserwacją	1 488	20	189	1 319
- poniżej standardu	22	10	24	8
- wątpliwe	0	5	0	5
- stracone	0	14	0	14
Ogółem	1 510	49	213	1 346

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z Ustawą Prawo bankowe. Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka, związanego z prowadzeniem działalności bankowej. Tworzenie i rozwiązywanie rezerwy dokonywane jest na podstawie oceny ryzyka, uwzględniającej w szczególności wielkość należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych. Wielkość rocznego odpisu na rezerwę na ryzyko ogólne wynosi:

- co najwyżej 1,5% niespłaconej kwoty kredytów i pożyczek pieniężnych, pomniejszonej o kwotę kredytów i pożyczek pieniężnych, zaklasyfikowanych do kategorii straconych według stanu na koniec poprzedniego roku obrotowego,
- nie więcej niż kwota odpisu dokonanego w bieżącym roku obrotowym z zysku za rok poprzedni na fundusz ogólnego ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość rezerwy na ryzyko ogólne wynosiła 1 415 tys. zł.

Łączna wartość ekspozycji według wyceny bilansowej (po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe i zmiany stanu korekt wartości z tytułu ESP) na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 413 988 zł.

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej na dzień 31.12.2017 roku, bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnia kwota ekspozycji w okresie od 31.01.2017 roku do 31.12.2017 roku w podziale na klasy przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2017r.	Średnia kwota w okresie od 31.01.2017r. do 31.12.2017r./*
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	38 769	34 747
2.	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	96 309	68 880

3.	Ekspozycje wobec sektora publicznego	208	232
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	96 670	94 004
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	40 807	37 608
8.	Ekspozycje detaliczne	53 003	51 473
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	73 539	85 655
10.	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	13 583	17 730
11.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
13.	Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0	0
14.	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
15.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w instytucjach zbiorowego inwestowania	4 303	4 571
16.	Ekspozycje kapitałowe	2 637	2 436
17.	Inne pozycje	12 005	11 826
	RAZEM EKWIWALENT BILANSOWY	431 833	409 162

*Średnia arytmetyczna liczona na stanach miesięcznych

Struktura ekspozycji bilansowych według okresów zapadalności w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2017 roku

Istotne klasy należności	1 m-ca	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	18 860			2 000	1 997	5 000	10 912		
Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	379	1 771	4 450	6 287	12 102	38 946	30 066	2 308	
Ekspozycje wobec sektora publicznego	28	7	10	20	37	87	19		
Ekspozycje wobec instytucji	64 700	8 400	7 000	8 000	5 000	1 270	2 300		
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	7 681	4 520	4 915	3 520	6 887	3 852	6 582	2 850	
Ekspozycje detaliczne	285	201	325	542	3 950	6 201	7 057	14 507	19 935
Ekspozycje zabezpieczone	4 320	6 120	8 850	9 121	11 255	12 500	12 256	9 117	

hipotekami na nieruchomościach									
Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 588	3 676	2 645	551	720	801	602		
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w instytucjach zbiorowego inwestowania									4 303
Ekspozycje kapitałowe									2 637
Inne pozycje	5 386	125	260	156	150	394	286		5 248
RAZEM	106 227	24 820	28 455	30 197	42 098	69 051	70 080	28 782	32 123

9.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż, regionów i zabezpieczeń. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku. Zasady klasyfikacji ryzyka koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego.

Struktura branżowa ekspozycji bilansowych i pozabilansowych (brutto) w rozbiciu na klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 roku:

Branża	Klasa ekspozycji					Suma końcowa	Udział branż w zaangażowaniu kredytowym ogółem
	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne		
Administracja publiczna	116 500	0	0	0	0	116 500	40,54%
Budownictwo	0	0	0	29 775	0	29 775	10,36%
Edukacja	0	0	0	4 871	0	4 871	1,69%
Handel hurtowy i detaliczny	0	0	0	18 230	0	18 230	6,34%
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz	0	0	0	2 552	0	2 552	0,89%
Obsługa nieruchomości	0	181	0	7 279	0	7 460	2,60%

Dz. związana z zakwaterowaniem i usł. gastron.	0	0	0	12 167	0	12 167	4,23%
Dz. finansowa i ubezpiecz.	0	0	0	29 282	0	29 282	10,19%
Pozostała działalność usługowa komunalna	0	0	0	271	0	271	0,09%
Dz. profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0	0	2 225	0	2 225	0,77%
Przetwórstwo	0	0	0	16 204	0	16 204	5,64%
Rolnictwo	0	0	0	36 251	0	36 251	12,61%
Transport, gospodarka magazynowa	0	0	0	8 858	0	8 858	3,08%
Dz. w zakresie usług administr. i dz. wspierająca				142		142	0,05%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i wodę	0	0	0	671	0	671	0,23%
Informacja i komunikacja	0	0	0	470	0	470	0,16%
Opieka zdrowotna				1437		1437	0,50 %
SUMA	116 500	181	0	170 685	0	287 366	100,00%

*uwzględnia zaangażowanie w papiery wartościowe i zob. pozabilansowe z tytułu udzielonych gwarancji

Struktura zaangażowania w poszczególnych branżach oraz kwota należności zagrożonych i rezerw celowych według stanu na dzień 31.12.2017 roku:

Branża	Kredyty ogółem	Należności		Rezerwy celowe
		zagrożone	w tym przeterminowane	
Administracja publiczna	116 500	0	0	0
Budownictwo	29 775	12 553	12 553	1 634
Edukacja	4 871	942	0	0
Handel hurtowy i detaliczny	18 230	1 889	1 889	13
Wytwarzanie i zaopatr. w energię el. ,gaz	2 552	0	0	0
Obsługa nieruchomości	7 460	1 041	437	437
Dz. związana z zakwaterowaniem i usł. gastron.	12 167	1 352	1 352	875
Dz. finansowa i ubezpiecz.	29 282	0	0	0
Pozostała działalność usługowa komunalna	271	0	0	0
Dz. profesjonalna, naukowa i techniczna	2 225	0	0	0
Przetwórstwo	16 204	1 543	1 543	297
Rolnictwo	36 251	150	150	150
Transport, gospodarka magazynowa	8 858	250	250	250
Dz. w zakresie usług administr. i dz. wspierająca	142	0	0	0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i wodę	671			

Informacja i komunikacja	470			
Opieka zdrowotna	1 437			
SUMA	287 366	20 647	18 174	3 656

*uwzględnia zaangażowanie w papiery wartościowe i zob. pozabilansowe z tytułu udzielonych gwarancji

Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiu na powiaty pod względem istotnych klas ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 roku

Powiat	Klasa ekspozycji					Suma końcowa	Udział powiatów w zaangażowaniu kredytowym ogółem
	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne		
ciechanowski	0	0	0	0	0	0	0,00%
częstochowski	0	0	0	0	10	10	0,01%
działdowski	0	0	0	0	1	1	0,00%
gostyniński	4 796	0	0	241	26	5 063	2,39%
grodziski	2 030	0	0	585	5	2 620	2,91%
hrubieszowski	0	0	0	0	5	5	0,00%
krasnostawski	0	0	0	0	1	1	0,00%
krośnieński	0	0	0	0	1	1	0,00%
kutnowski	9 991	0	0	0	5	9 996	0,00%
legionowski	0	0	0	0	66	66	0,03%
lidzbarski	0	0	0	0	13	13	0,01%
łęczycki	0	0	0	0	1	1	0,00%
łowicki	1 922	0	0	0	943	2 865	0,24%
łódzki	0	0	0	0	15	15	0,01%
nakielski	0	0	0	0	2	2	0,00%
nidzicki	0	0	0	0	475	475	0,21%
mławski	3 051					3 051	
nowodworski	0	0	0	5 190	0	5 190	2,32%
ostrowski	0	0	0	0	1	1	0,00%
pajęczański	0	0	0	2 281	0	2 281	1,00%
poznań	0	0	0	0	10	10	0,01%
płocki	0	0	0	0	3 702	3 702	1,43%
podlaskie	0	0	0	0	0	0	0,00%
pruszkowski	5 000	0	0	5 129	0	10 129	2,16%
przysuski	0	0	0	0	0	0	0,00%
rawski	0	0	0	276	0	276	0,16%
rypiński	0	0	0	0	0	0	0,00%
sierpecki	0	0	0	0	7	7	0,00%
skierniewicki	26 020	0	0	0	683	26 703	4,29%
słubicki	0	0	0	0	1	1	0,00%
siedlecki	0	0	0	0	10	10	0,01%
sochaczewski	4 417	181	0	94 428	32 133	131 159	55,20%
stargardzki	0	0	0	185	0	185	0,08%
tomaszowski	0	0	0	0	41	41	0,03%
warszawski	0	0	0	23 605	1 367	24 972	12,36%
warszawski-zachodni	14 084	0	0	1 420	1 086	16 590	8,00%
włocławski	0	0	0	0	3	3	0,01%
zgierski	266					266	0,15%
żarski					1	1	0,00%
Żyrardowski	7 716			1 529	6 204	15 449	6,93%
RAZEM	79 293	181	0	134 869	46 818	261 161	100,00%

*uwzględnia zob. pozabilansowe z tyt. udzielonych gwarancji

Struktura zaangażowania w poszczególnych powiatach oraz kwota należności zagrożonych i rezerw celowych według stanu na dzień 31.12.2017 roku

Powiat	Kredyty ogółem	Należności		Rezerwy celowe
		zagrożone	w tym przeterminowane	
ciechanowski	0	0	0	0
częstochowski	10	0	0	0
działdowski	1	1	1	1
gostyński	5 763	25	25	25
grodziski	6 620	0	0	0
hrubieszowski	5	0	0	0
krasnostawski	1	0	0	0
krośnieński	1	1	1	1
kutnowski	9 996	5	5	5
legionowski	66	0	0	0
lidzbarski	13	0	0	0
łęczycki	1	1	1	1
łowicki	2 865	3	3	3
łódzki	15	15	15	15
mławski	3 051	0	0	0
nakielski	2	2	2	2
nidzicki	475	0	0	0
nowodworski	5 190	0	0	0
ostrowski	1	1	1	1
pajęczański	2 281	0	0	0
poznań	10	0	0	0
płocki	3 702	400	400	400
podlaskie	4	0	0	0
pruszkowski	10 129	0	0	0
prysuski	2	2	2	2
rawski	276	0	0	0
rypiński	0	0	0	0
sierpecki	6	6	6	6
skierniewicki	26 703	25	25	25
słubicki	1	1	1	1
siedlecki	10	0	0	0
sochaczewski	131 159	16 447	10 076	1 059
stargardzki	185			
tomaszowski	41	0	0	0
warszawski	24 972	1 432	1 432	1 432
warszawski-zachodni	16 590	1 352	1 352	676
włocławski	3	0	0	0
wołomiński	0	0	0	0
zgierski	266	0	0	0
żarski	1	1	1	1
żyrardowski	15 449	0	0	0
RAZEM	238 540	19 720	13 349	3 656

*uwzględnia zob. pozabilansowe z tyt. udzielonych gwarancji

9.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie

Bank dywersyfikuje ryzyko związane z portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie poprzez udzielanie tak zabezpieczonych kredytów wszystkim grupom Klientów, udzielanie kredytów na różne okresy oraz zabezpieczanie hipoteczne na zróżnicowanych nieruchomościach (nieruchomości komercyjne, mieszkaniowe, pozostałe) tak, aby żadne z tych zabezpieczeń nie dominowało.

Bank kreuje ofertę w zakresie kredytów hipotecznych, aby była ona umiarkowanie atrakcyjna. Bank zamierza udzielać kredyty na cele mieszkaniowe i kredyty hipoteczne swoim stałym i sprawdzonym Klientom tak, aby nie byli oni skłonni korzystać z usług innych banków w tym zakresie.

Wartość wskaźnika LtV w momencie udzielenia kredytu nie powinna przekraczać poziomu:

- 1) w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
  - a) 80% lub,
  - b) 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
- 2) w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych:
  - a) 75% lub,
  - b) 80% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

Przeciętny poziom bieżącego wskaźnika LtV dla portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych ukształtował się na poziomie 41,99%. Przeciętny poziom bieżącego wskaźnika LtV dla portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych ukształtował się na poziomie 42,29%.

Odstępstwa od zasad dotyczących wartości wskaźnika LtV zatwierdza Zarząd biorąc pod uwagę łączne zaangażowanie w finansowanie Klienta, rodzaj zabezpieczenia, cel kredytu, okres kredytowania oraz dotychczasowy przebieg współpracy z Klientem.

Indywidualnie istotną ekspozycją kredytową jest ekspozycja o indywidualnej wysokości przekraczającej równowartość 3 mln euro lub stanowiącej więcej niż 5% funduszy własnych Banku.

Przynajmniej raz w roku Bank weryfikuje wartość nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Bank okresowo dokonuje przeglądu i weryfikacji procedur dotyczących udzielania i monitoringu kredytów na finansowanie nieruchomości mieszkaniowych dla Klientów indywidualnych w celu uwzględnienia bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych.

9.4. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji detalicznych

Celem zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku jest zapewnienie bezpiecznej działalności Banku, poprzez stałe monitorowanie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem procedur zapewniających spełnienie wymogów przepisów wewnętrznych Banku i przepisów prawa powszechnego. Bank nie jest istotnie zaangażowany z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych w oparciu o:

- 1) analizę ilościową - polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej oraz
- 2) analizę jakościową – określającą skłonność do spłaty zaciągniętych zobowiązań u wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej.

Podejmowanie decyzji kredytowych odbywa się zgodnie z opracowanym schematem i zapewnia rozdzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka kredytowego w relacji do działań związanych z pozyskiwaniem klientów oraz ze sprzedażą detalicznych produktów bankowych.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, Bank wprowadza limity wewnętrzne, określające oczekiwaną strukturę portfela tych ekspozycji, zapewniającą jego dywersyfikację oraz określa maksymalne wartości wskaźnika detalicznych ekspozycji kredytowych obsługiwanych z opóźnieniami.

Monitorowanie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych odbywa się w okresach kwartalnych.

Przestrzegane są wymagane zasady w zakresie relacji z klientami Banku.

9.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym

Ryzyko rezydualne wiąże się ze stosowanymi przez Bank technikami redukcji ryzyka kredytowego, które mogą okazać się mniej efektywne niż oczekiwano.

Celem systemu zarządzania ryzykiem rezydualnym w Banku jest zapewnienie skuteczności technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowanie ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, stanowiące ochronę kredytową rzeczywistą oraz nierzeczywistą. Monitorowanie ryzyka rezydualnego odbywa się w dwóch obszarach:

- 1) w zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej,
- 2) w odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych.

Raportowanie w sprawie ryzyka rezydualnego odbywa się w cyklach półrocznych.

Począwszy od 2008 roku dokonywana jest w Banku okresowa ocena skuteczności funkcjonowania wdrożonego systemu zarządzania ryzykiem rezydualnym oraz jego adekwatności do aktualnego profilu ryzyka Banku. W 2017 roku Bank korzystał z technik ograniczania ryzyka kredytowego mających wpływ na ryzyko rezydualne wykorzystując przyjęte zabezpieczenie prawne w postaci hipoteki do pomniejszenia podstawy naliczenia rezerw celowych na należności kredytowe w grupie należności „poniżej standardu”, „wątpliwe” oraz „stracone”. Szczegółowe dane dotyczące technik redukcji zaprezentowano w tabeli poniżej

Lp.	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego	Według stanu na 31.12.2017 r.
1	pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych	Wykorzystywano
2	pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej	Nie wykorzystywano
3	Techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem CRR	Nie wykorzystywano

W ramach analizy ryzyka rezydualnego analizuje się także zaangażowanie Banku z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia, które jest w Banku limitowane. Ustanowione limity nie są przekraczane, największą część ekspozycji kredytowych zabezpiecza weksel własny in blanco. Kolejnymi formami zabezpieczeń są hipoteka na nieruchomości komercyjnej, hipoteka na nieruchomości mieszkalnej, poręczenie wg. prawa cywilnego oraz zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej.

Szczegółowe kształtowanie się poziomu zaangażowania Banku w poszczególne rodzaje zabezpieczeń oraz ich procentowy udział przedstawiono w tabeli poniżej.

Rodzaj zabezpieczenia	Suma końcowa	Udział w portfelu kredytowym	Limit	Wykorzystanie limitu
Hipoteka na nieruchomości komercyjnej	97 919 029,50	37,49%	50,00%	74,99%
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	46 808 945,47	17,92%	40,00%	44,81%
Weksel własny in blanco Kredytobiorcy	100 575 347,68	38,51%	70,00%	55,02%
Poręczenie wg prawa cywilnego	1 658 731,39	0,64%	10,00%	6,35%
Przelew (cesja) wierzytelności	296 958,76	0,11%	10,00%	1,14%
Zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej	6 441 430,45	2,47%	10,00%	24,66%
Poręczenie wg prawa wekslowego	1 137 307,39	0,44%	10,00%	4,35%
Oświadczenie dłużnika o poddaniu się egz.	108 203,41	0,04%	10,00%	0,41%
Ubezpieczenie kredytu	307 669,68	0,12%	10,00%	1,18%
Blokada środków na rachunku	60 000,00	0,02%	10,00%	0,23%
Pełnomocnictwo do rachunku	1 424 098,39	0,55%	10,00%	5,45%
Poręczenie, gwarancja	0,00	0,00%	10,00%	0,00%
Przewłaszczenie /cesja	27 865,00	0,01%	10,00%	0,11%
Gwarancja BGK	701 460,00	0,27%	10,00%	2,69%
Bez rodzaju zabezpieczenia	1 911 428,66	0,73%	10,00%	7,32%
Kaucja- bez limitu	1 782 302,03	0,68%		
Ogółem	261 160 777,81	100,00%		

Szczegółowe dane przedstawiające kredyty w sytuacji nieregularnej oraz rezerwy w poszczególnych miesiącach analizowanego okresu przedstawiono w tabeli poniżej.

Wyszczególnienie	31.01.2017	28.02.2017	31.03.2017	30.04.2017	31.05.2017	30.06.2017
Kredyty w sytuacji nieregularnej	8 727 794,16	13 379 513,56	13 256 785,38	19 159 633,36	19 156 581,88	20 184 362,09
Rezerwy celowe na kredyty nieregularne	3 157 091,55	3 164 957,79	3 161 106,28	3 268 256,91	3 272 571,49	3 425 105,54
Wskaźnik pokrycia ekspozycji zagrożonych rezerwami	36,17%	23,66%	23,85%	17,06%	17,08%	16,97%
Wyszczególnienie	31.07.2017	31.08.2017	30.09.2017	31.10.2017	30.11.2017	31.12.2017
Kredyty w sytuacji nieregularnej	20 141 608,81	19 953 580,78	19 901 826,72	19 831 316,34	19 801 380,06	19 733 876,39
Rezerwy celowe na kredyty nieregularne	3 526 123,03	3 533 831,68	3 552 392,37	3 586 431,04	3 659 008,76	3 656 371,74
Wskaźnik pokrycia ekspozycji zagrożonych rezerwami	17,51%	17,71%	17,85%	18,08%	18,48%	18,53%

Biorąc pod uwagę, że Bank stosuje tylko typowe formy zabezpieczeń ryzyko rezydualne nie ma charakteru istotnego. Koncentracja przyjętych zabezpieczeń jest uwzględniana przy wyznaczaniu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka koncentracji zabezpieczeń.

9.6. Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania

W celu zachowania bezpieczeństwa w utrzymaniu nadzorczych miar płynności Bank określił dla miar płynności limity wewnętrzne. O każdym niedotrzymaniu limitu informowany jest Wiceprezes nadzorujący i są podejmowane działania w celu osiągnięcia wymaganego poziomu.

**Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień sprawozdawczy
według stanu na dzień**

31-12-2017r.

Aktywa*		w tys. zł	
A1	Podstawowa rezerwa płynności	72 675,06	
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	30 473,10	
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	41 583,70	
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	263 643,87	
A5	Aktywa niepłynne	19 504,38	
Pasywa*		w tys. zł	
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	28 841,51	
B2	Środki obce stabilne	340 692,29	
B3	Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym	1 415,21	
B4	Pozostałe zobowiązania	2 085,69	
B5	Środki obce niestabilne	43 827,19	
Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) - B5)	0,00	59 320,96
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) / B5)	1,00	2,35
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,00	1,48
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1 + B2) / (A5 + A4))	1,00	1,31

Wskaźnik płynności bieżącej do 7 dni, uwzględniający płynność natychmiastową kształtował się powyżej ustalonego limitu określonego na poziomie 0,8, a na koniec grudnia wynosił 1,87. Wskaźnik płynności krótkoterminowej do 1 m-ca kształtował się powyżej limitu ustalonego na poziomie min. 1, na koniec grudnia wynosił 2,26. Wskaźniki płynności średnio- i długoterminowej kształtowały się powyżej ustalonych limitów.

Codziennie analizy przepływu środków pozwalały na terminową realizację wszystkich zleceń płatniczych oraz wspomagały efektywne zagospodarowywanie wolnych środków na rynku międzybankowym. Analiza stanu środków pieniężnych w kasach Banku zapewniała płynną obsługę klientów, co wpływało na ograniczenie ryzyka związanego z zarządzaniem płynnością bieżącą.

Zobowiązania ogółem ukształtowały się na poziomie 373 067 tys. zł. Należności ogółem - wg wartości nominalnej wyniosły 311 977 tys. zł.

Głównym źródłem finansowania akcji kredytowej były i są środki zdeponowane przez klientów Banku. Depozyty stabilne ukształtowały się na poziomie 331 431 tys. zł, ich poziom w porównaniu do poprzedniego roku wzrósł o 29 159 tys. zł tj. o 9,6 %. Udział depozytów stabilnych w depozytach ogółem na koniec grudnia 2017 roku wynosił 90,0 %. Wskaźnik osadu ogółem w okresie 2017 roku kształtował się na wysokim poziomie i na koniec analizowanego okresu wynosił 94,08 %. Najwyższą stabilnością charakteryzowały się depozyty gospodarstw domowych (96,41%), najniższą zaś depozyty sektora budżetowego gdzie wskaźnik osadu na koniec grudnia wynosił tylko 43,57 %. Analiza zrywalności depozytów oraz przedterminowej spłaty kredytów wskazuje, że zarówno poziom wycofanych depozytów przed terminem wymagalności jak i poziom kredytów

splacanych przed terminem zapadalności kształtowały się w analizowanym okresie na niskim poziomie i nie zagrażały płynności finansowej Banku.

Depozyty największych deponentów wg stanu na koniec grudnia 2017 roku wynosiły 50 858 tys. zł, stanowiły 13,81 % bazy depozytowej i dotyczyły 11 deponentów. Wartość największych deponentów jest na niskim poziomie i nie zagraża stabilności bazy depozytowej Banku.

Depozyty osób wewnętrznych na koniec drugiego półrocza 2017 roku wynosiły 4 744 tys. zł, dotyczyły 89 deponentów i w porównaniu do poprzedniego roku ich poziom wzrósł o 13,8%. Udział depozytów osób wewnętrznych w depozytach ogółem wynosił 1,29% depozytów ogółem, kształtował się na niskim poziomie i miał znikomy wpływ na stabilność bazy.

Na koniec 2017r. aktywa płynne wynosiły 93 148 tys. zł, w porównaniu do poprzedniego roku ich wartość wzrosła się o 10 848 tys. zł tj. o 13,2 %. Udział aktywów płynnych w aktywach ogółem wzrósł o 1,1 % i wynosił 22,50%, Udzielone zobowiązania pozabilansowe wynosiły na koniec analizowanego okresu 18 271 tys. zł, ich poziom w aktywach ogółem wynosił 4,4% - i nie przekraczał ustalonego limitu wewnętrznego w wysokości max. 10 %. Realizacja udzielonych zobowiązań pozabilansowych była uwzględniana w prognozowaniu bieżącej płynności finansowej. Analiza przestrzegania limitów nie wykazała ich przekroczeń.

Zestawienie płynności bez urealnienia według stanu na dzień 31-12-2017

(tys. zł)

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	AVista	> 24 h <= 7 dni	> 7 dni <= 1 m-ca	> 1 m-ca <= 3 m-cy	> 3 m-cy <= 6 m-cy	> 6 m-cy <= 1 rok	> 1 rok <= 2 lata	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat
	AKTYWA BILANSOWE	413 961	34 686	59 529	-5 219	16 819	22 066	65 821	41 356	79 890	55 768	29 952	13 294
I.	Kasa	4 071	4 071	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Należności od Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III.	Należności od podmiotów finansowych	68 707	10 199	18 917	0	0	0	34 590	5 000	0	0	0	0
IV.	Należności od podmiotów niefinansowych	156 621	20 311	1 843	-6 992	6 243	10 174	16 792	23 559	32 605	33 971	15 803	2 311
V.	Należności od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	81 837	104	0	379	1 771	2 150	4 487	9 042	37 512	14 255	12 139	0
VI.	Papiery wartościowe - wg. wartości bilansowej	91 320	0	38 769	0	8 441	9 311	9 809	3 063	8 220	7 279	2 009	4 420
VII.	Aktywa trwałe - wg wartości bilansowej	8 380	0	0	0	0	0	0	0	1 554	264	0	6 563
VIII.	Pozostałe aktywa - wg. wartości bilansowej	3 025	0	0	1 394	364	431	142	693	0	0	0	0
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze finansowym	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze gwarancyjnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	PASYWA BILANSOWE	413 961	244 070	2 249	12 178	26 780	38 383	51 024	11 329	322	1 318	0	26 307
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	3 000	0	0	0	0	0	0	3 000	0	0	0	0
III.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	357 527	230 935	2 249	12 178	26 780	32 741	49 945	2 379	320	0	0	0
IV.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora rządowego i samorządowego	13 294	13 135	0	0	0	3	154	0	2	0	0	0
V.	Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

VI.	Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII.	Pozostałe pasywa	8 680	0	0	0	0	3 436	925	950	0	1 318	0	2 050
VIII.	Rezerwy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IX.	Fundusze własne oraz zobowiązania podporządkowane	29 257	0	0	0	0	0	0	5 000	0	0	0	24 257
X.	Wynik (zysk/strata) w trakcie zatwierdzania	214	0	0	0	0	214	0	0	0	0	0	0
XI.	Wynik (zysk/strata) roku bieżącego	1 988	0	0	0	0	1 988	0	0	0	0	0	0
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	18 271	18 271	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze finansowym	12 218	12 218	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym	6 053	6 053	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki płynności													
1.	Luka	-	-217 655	57 280	-17 397	-9 960	-16 317	14 797	30 027	79 568	54 450	29 952	-13 014
2.	Luka skumulowana	-	-217 655	-160 375	-177 771	-187 732	-204 049	-189 253	-159 226	-79 658	-25 208	4 743	-8 270
3.	Wskaźnik płynności	-	0,17	26,47	-0,43	0,63	0,57	1,29	3,65	247,93	42,30	-	0,51
4.	Wskaźnik płynności skumulowany	-	0,17	0,39	0,36	0,38	0,40	0,52	0,61	0,80	0,94	1,01	0,98

Urealnione zestawienie płynności według stanu na dzień 31-12-2017

(tys. zł)													
Lp	Wyszczególnienie	SUMA	A/vista	> 24 h <= 7 dni	> 7 dni <= 1 m-ca	> 1 m-ca <= 3 m-cy	> 3 m-cy <= 6 m-cy	> 6 m-cy <= 1 rok	> 1 rok <= 2 lata	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat
	AKTYWA BILANSOWE	413 961	6 559	59 484	30 931	16 553	21 639	65 034	40 032	78 127	53 874	29 569	12 158
I.	Kasa	4 071	4 071	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Należności od Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III.	Należności od podmiotów finansowych	68 707	17	18 917	27 302	0	0	34 590	5 000	0	0	0	-17 120
IV.	Należności od podmiotów niefinansowych	156 621	2 471	1 799	1 722	5 983	9 755	16 008	22 247	30 842	32 076	15 421	18 296
V.	Należności od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	81 837	0	0	483	1 771	2 150	4 487	9 042	37 512	14 255	12 139	0
VI.	Papiery wartościowe - wg. wartości bilansowej	91 320	0	38 769	0	8 441	9 311	9 809	3 063	8 220	7 279	2 009	4 420
VII.	Aktywa trwałe - wg. wartości bilansowej	8 380	0	0	0	0	0	0	0	1 554	264	0	6 563
VIII.	Pozostałe aktywa - wg. wartości bilansowej	3 025	0	0	1 424	357	423	140	681	0	0	0	0
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze finansowym	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze gwarancyjnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	PASYWA BILANSOWE	413 961	28 286	132	715	1 572	7 564	5 666	9 090	21	1 318	0	359 595
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	3 000	0	0	0	0	0	0	3 000	0	0	0	0
III.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	357 527	20 866	132	715	1 572	1 923	4 593	140	19	0	0	327 567
IV.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora rządowego i samorządowego	13 294	7 420	0	0	0	3	148	0	2	0	0	5 721
V.	Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI.	Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII.	Pozostałe pasywa	8 680	0	0	0	0	3 436	925	950	0	1 318	0	2 050
VIII.	Rezerwy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IX.	Fundusze własne oraz zobowiązania podporządkowane	29 257	0	0	0	0	0	0	5 000	0	0	0	24 257
X.	Wynik (zysk/strata) w trakcie zatwierdzania	214	0	0	0	0	214	0	0	0	0	0	0
XI.	Wynik (zysk/strata) roku bieżącego	1 988	0	0	0	0	1 988	0	0	0	0	0	0
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	18 271	12 218	0	6 053	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze finansowym	12 218	12 218	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym	6 053	0	0	6 053	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki płynności													
1.	Luka		-23 945	59 352	24 163	14 980	14 075	59 368	30 942	78 106	52 556	29 569	-347 437
2.	Luka skumulowana		-23 945	35 408	59 571	74 551	88 626	147 994	178 936	257 042	309 598	339 167	-8 270
3.	Wskaźnik płynności		0,41	450,45	4,57	10,53	2,86	11,48	4,40	3 740,71	40,86	-	0,03
4.	Wskaźnik płynności skumulowany		0,41	1,87	2,26	2,52	2,57	3,38	3,51	4,60	5,26	5,67	0,98

Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych analizując zachowanie współczynnika płynności krótkoterminowej M2 i współczynnika M4 określającego stopień pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi niestabilnymi. Z przeprowadzanych testów wynikało, że wystąpienie sytuacji szokowej mogłoby wpłynąć na obniżenie współczynników M2 i M4 poniżej limitu nadzorczego.

Zgodnie z Rekomendacją P Bank przeprowadza także:

- Odwrócony test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.
- Odwrócony test warunków skrajnych obrazujący stopień zabezpieczenia zobowiązań Banku.
- Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów ogółem o 20 %.

(w tys. zł)

Wpływy środków pieniężnych			
Wyszczególnienie	Stan bieżący	Spadek depozytów ogółem	
		%	kwota
Depozyty bieżące podmiotów finansowych (niebankowych)	0	20%	0
Depozyty terminowe podmiotów finansowych (niebankowych)	0	20%	0
Depozyty bieżące podmiotów niefinansowych	229 079	20%	45 816
Depozyty terminowe podmiotów niefinansowych	125 931	20%	25 186
Depozyty bieżące sektora budżetowego	13 133	20%	2 627
Depozyty terminowe sektora budżetowego	159	20%	32
Razem	368 302	~~20%~~	73 660

Możliwe do pozyskania środki pieniężne	
Środki pieniężne (gotówka) w kasach Banku	4 071
Środki na rachunkach w Banku Zrzeszającym	17
Posiadane lokaty terminowe w podmiotach finansowych (bez zablokowanych)	18 917
Posiadane papiery wartościowe - (bez zablokowanych)	38 970
Niewykorzystany debet lub limit kredytu w rachunku bieżącym	10 000
Limit lokacyjny i debetowy zaangażowania w Banku przez Bank	20 473
Inne - limit operacyjny na międzybankowym rynku pieniężnym	0
Razem	92 449
Nadwyżka (niedobór) środków	18 788

- Test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi klientów Banku w przypadku różnej dynamiki wpływów środków.
- Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego.

- Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego.
- Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego, oraz spadku depozytów terminowych.
- Test kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku plan finansowy.

Wszystkie testy scenariuszowe obrazują, przy różnej dotkliwości możliwości utrzymania przez Bank płynności finansowej Banku. Zakres przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka. Testy warunków skrajnych badających wpływ zmiany zarówno czynników wewnętrznych, jak i systemowych (oddzielnie i łącznie) na możliwość utrzymania płynności przez Bank, sporządza się według zasad szczegółowo opisanych w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie.

W 2017 roku ryzyko płynności i finansowania znajdowało się na umiarkowanym poziomie, w strukturze bilansu nie zanotowano trwałych zmian, Bank posiadał zdolność płatniczą i spełniał wiążące banki nadzorcze normy płynności. Poziom aktywów płynnych zapewniał ciągłą zdolność do realizacji zleceń klientów i regulowania kosztów działania, ponadto był zabezpieczony stabilną bazą depozytową. Zgromadzone depozyty w pełni finansowały akcję kredytową.

W 2017 roku Bank tworzył kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności i finansowania. Na koniec grudnia kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka płynności wynosił 25 tys. zł i stanowił 0,1% funduszy własnych.

Stopień wykorzystania limitu alokacji kapitału wewnętrznego na ryzyko płynności na koniec grudnia wynosił 8,7%. Kapitały Banku w pełni zabezpieczały ryzyko z tytułu prowadzonej działalności.

9.7. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne, ze względu na swój kompleksowy charakter może mieć znaczący wpływ na działalność i kondycję Banku. Z uwagi na szybki rozwój technologii informatycznych i bankowości elektronicznej, wprowadzanie automatyzacji procesów i intensyfikacji rozliczeń międzybankowych a także złożoność stosowanych systemów oraz oferowanych produktów i usług - wzrosło znaczenie wpływu ryzyka operacyjnego na działalność bankową. Bank ogranicza poziom ryzyka operacyjnego za pomocą działań optymalizujących zarządzanie jakością, zarządzanie zasobami ludzkimi i organizacją

Banku, poprzez ubezpieczenia, plany awaryjne, ustanawianie zabezpieczeń prawnych, przewidywanie skutków zdarzeń operacyjnych a także poprzez kontrolę mechanizmów funkcjonowania kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Regulacyjny wymóg kapitałowy obliczony metodą podstawowego wskaźnika w 2017 roku wynosił 1 895 tys. zł. Alokacja kapitału na ryzyko operacyjne stanowiła mniej niż 8 %.

Sumę strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2017 roku, w podziale na klasy zdarzeń oraz liczbę zdarzeń ryzyka operacyjnego przedstawia poniższa tabela:

		<i>Ilość zdarzeń</i>	<i>Wielkość straty</i>	<i>Odzyskane</i>
Oszustwa wewnętrzne	a) Działania nieuprawnione	0	0,00	0,00
	b) Kradzież i oszustwo	1		
	c) Inne	1	0,00	0,00
Oszustwa zewnętrzne	a) Kradzież i oszustwo	0	0,00	0,00
	b) Bezpieczeństwo systemów	0	0,00	0,00
	c) Inne	0	0,00	0,00
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	a) Stosunki pracownicze	0	0,00	0,00
	b) Bezpieczeństwo środowiska pracy	0	0,00	0,00
	c) Podziały i dyskryminacja	0	0,00	0,00
	d) Inne	0	0,00	0,00
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	a) Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	0	0,00	0,00
	b) Niewłaściwe praktyki biznesowe lub względem klientów rynkowe	0	0,00	0,00
	c) Wady produktów	0	0,00	0,00
	d) Klasyfikacja klienta i ekspozycje	0	0,00	0,00
	e) Usługi doradcze	0	0,00	0,00
	f) Inne	0	0,00	0,00
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	a) Klęski żywiołowe i inne zdarzenia	3	3	2
	b) Inne	3	7	7
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	a) Systemy	1	1	1
	b) Bankomaty	27	0	0
	c) Inne	1	23	3

Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	a) Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	221	88	88
	b) Monitorowanie i sprawozdawczość	0	0	0
	c) Napływ i dokumentacja klienta	0	0	0
	d) Zarządzanie rachunkami klientów	0	0	0
	e) Kontrahenci nie będący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	0	0	0
	f) Sprzedawcy i dostawcy	0	0	0
	g) Usunięcie dokumentów księgowych	0	0	0
	h) Inne	2	0	0
Razem	260	122	101	

W Rejestrze Incydentów Ryzyka Operacyjnego (wewnętrznym) zarejestrowano 260 incydentów ryzyka operacyjnego.

Najczęściej występującymi incydentami były błędy księgowe, błędy atrybutów rejestracji oraz błędy wypłaty środków. Zdarzenia powiązane z tymi incydentami to niedobory i nadwyżki kasowe. Bank zastosował transfer ryzyka w postaci pokrycia kosztów przez pracownika winnego zaniedbań oraz przeprowadził rozmowę dyscyplinującą z pracownikiem winnym zaniedbań.

Przy incydentach związanych z uszkodzeniem aktywów Bank zastosował transfer ryzyka w postaci ubezpieczenia.

W 2017 roku wystąpiło jedno zdarzenie istotne, tzn. takie, wskutek którego wystąpiła strata finansowa brutto powyżej 10 tys. zł. Sprawa została wyjaśniona.

9.8. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

- ✓ skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku;
- ✓ całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych.

Zarządzanie ryzykiem obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitoring oraz raportowanie. W procesie zarządzania ryzykiem najważniejszą rolę pełnią Rada Nadzorcza i Zarząd Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie ryzyka, ze strategią i planem finansowym Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem, w tym wdrożenie procedur i limitów ograniczających ekspozycję Banku na ryzyko.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest stabilny poziom marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru, wspomagających zarządzanie tym ryzykiem.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej;
- do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany w wyniku odsetkowego;
- zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy;
- Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest w 4-ech kategoriach tj:

1. ryzyka przeszacowania,
2. ryzyka bazowego,
3. ryzyka krzywej dochodowości,
4. ryzyka opcji klienta.

W analizie ryzyka stopy procentowej uwzględnia się wszystkie aktywa oprocentowane, z wyłączeniem aktywów w sytuacji zagrożonej.

Aktywa oprocentowane na ostatni dzień grudnia 2017 roku wynosiły 379 721 tys. zł natomiast pasywa oprocentowane wynosiły 377 067 tys. zł. Zestawienia aktywów i pasywów wg terminów przeszacowania określały lukę dodatnią, która utrzymywała się w całym 2017 roku. Luka dodatnia oznacza, że Bank jest „wrażliwy po stronie aktywnej” tzn. podwyższy swój wynik finansowy gdy stopy procentowe wzrosną a obniży go, gdy nastąpi spadek stóp procentowych. Stopy procentowe na międzybankowym rynku w 2017 roku kształtowały się na niskim poziomie, stopa redyskonta weksli na koniec roku 2017 wynosiła 1,75%, a stopa referencyjna 1,5%.

Zestawienie luki stopy procentowej wg stanu na 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Data przeszacowania		01 sty 18	16 sty 18	02 mar 18	17 maj 18	01 paź 18	01 lip 19	31 gru 21		
Wyszczególnienie		Razem	1 dzień	od 2 do 30 dni	pow. 1 m-ca do 3 m-cy	pow. 3 m-cy do 6 m-cy	pow. 6 m-cy do 12 m-cy	pow. 1 roku do 2 lat	pow. 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Redyskonto	Aktywa	48 945	0	48 945	0	0	0	0	0	0
	Pasywa	7 000	0	7 000	0	0	0	0	0	0
	Luka	41 945	0	41 945	0	0	0	0	0	0
	Luka narastająca		0	41 945	41 945	41 945	41 945	41 945	41 945	41 945
	Wskaźnik luki I*		0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Wskaźnik luki II**	0,11	0,00	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Wskaźnik ważony I***	0,11	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Papiery skarb.	Aktywa	16 110	0	0	0	0	2 000	1 997	5 000	7 113
	Pasywa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Luka	16 110	0	0	0	0	2 000	1 997	5 000	7 113
	Luka narastająca		0	0	0	0	2 000	3 997	8 997	16 110
	Wskaźnik luki I*		0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,02
	Wskaźnik luki II**	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02	0,04
Wskaźnik ważony I***	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,23	
WIBID/WIBOR	Aktywa	302 622	199 447	55 350	14 124	22 867	8 000	0	1 780	1 056
	Pasywa	4 063	4 063	0	0	0	0	0	0	0
	Luka	298 559	195 384	55 350	14 124	22 867	8 000	0	1 780	1 056
	Luka narastająca		195 384	250 733	264 857	287 723	295 723	295 723	297 503	298 559
	Wskaźnik luki I*		0,51	0,15	0,04	0,06	0,02	0,00	0,00	0,00
	Wskaźnik luki II**	0,79	0,51	0,66	0,70	0,76	0,78	0,78	0,78	0,79
Wskaźnik ważony I***	0,73	0,51	0,14	0,03	0,04	0,01	0,00	0,00	0,33	
Stopa Banku	Aktywa	12 044	56	3 885	670	942	1 603	2 206	2 505	177
	Pasywa	366 003	553	11 015	275 749	31 250	47 436	0	0	0
	Luka	-353 959	-497	-7 130	-275 078	-30 308	-45 834	2 206	2 505	177
	Luka narastająca		-497	-7 628	-282 706	-313 014	-358 847	-356 641	-354 137	-353 959
	Wskaźnik luki I*		0,00	-0,02	-0,72	-0,08	-0,12	0,01	0,01	0,00
	Wskaźnik luki II**	-0,93	0,00	-0,02	-0,74	-0,82	-0,95	-0,94	-0,93	-0,93
Wskaźnik ważony I***	-0,70	0,00	-0,02	-0,60	-0,05	-0,03	0,00	0,00	0,06	
RAZEM	Aktywa	379 721	199 503	108 180	14 794	23 809	11 603	4 203	9 284	8 346
	Pasywa	377 067	4 616	18 015	275 749	31 250	47 436	0	0	0
	Luka	2 655	194 886	90 164	-260 955	-7 441	-35 834	4 203	9 284	8 346
	Luka narastająca		194 886	285 051	24 096	16 655	-19 179	-14 976	-5 692	2 655
	Wskaźnik luki I*		0,51	0,24	-0,69	-0,02	-0,09	0,01	0,02	0,02
	Wskaźnik luki II**	0,01	0,51	0,75	0,06	0,04	-0,05	-0,04	-0,01	0,01
Wskaźnik ważony I***	0,13	0,51	0,23	-0,57	-0,01	-0,02	0,00	0,00	2,62	
RAZEM z wyłączeniem aktywów i pasywów <2%	Aktywa	335 312	197 410	89 263	6 394	16 809	3 603	4 203	9 284	8 346
	Pasywa	20 020	0	4 218	11 249	4 553	0	0	0	0
	Luka	315 292	197 410	85 045	-4 855	12 256	3 603	4 203	9 284	8 346
	Luka narastająca		197 410	282 455	277 600	289 856	293 459	297 661	306 945	315 292
	Wskaźnik luki I*		0,59	0,25	-0,01	0,04	0,01	0,01	0,03	0,02
	Wskaźnik luki II**	0,94	0,59	0,84	0,83	0,86	0,88	0,89	0,92	0,94
Wskaźnik ważony II****	0,84	0,59	0,24	-0,01	0,02	0,00				

W strukturze aktywów oprocentowanych dominowały aktywa zależne od zewnętrznych stóp procentowych, na koniec grudnia aktywa tak oprocentowane stanowiły 77,6 %, pozostała część 3,3 % to kredyty, których oprocentowanie ustalone zostało w oparciu o tzw. Stopę Banku.

Średnie oprocentowanie analizowanych aktywów na koniec grudnia ukształtowało się na poziomie 3,52%.

W strukturze pasywów w zakresie stosowanego oprocentowania dominowała tzw. Stopa Banku, na koniec 2016 roku pasywa tak oprocentowane stanowiły 96,4% pasywów oprocentowanych. Średnie oprocentowanie pasywów kosztowych ukształtowało się na poziomie 1,02%.

Rozpiętość oprocentowania między aktywami i pasywami na koniec grudnia 2016r. ukształtowała się na poziomie 2,50%.

Marża odsetkowa na koniec grudnia wynosiła 2,53 % i była o 0,02% wyższa od rozpiętości oprocentowania z uwagi na istniejącą lukę dodatnią.

Sytuacja Banku w zakresie aktywów i pasywów oprocentowanych wg stanu na dzień 31.12.2017 roku

Aktywa	Kwota	Struktura	Średnie oprocentowanie	Wskaźnik zmian*	Pasywa	Kwota	Struktura	Średnie oprocentowanie	Wskaźnik zmian*	Różnice [Akt. - Pas.]		
										Stan	Oproc.	Wsk.
RAZEM AKTYWA					RAZEM PASYWA							
- Redyskonto weksli NBP	48 945	12,9%	1,99%	0,9599	- Redyskonto weksli NBP	7 000	1,9%	1,66%	0,9500	41 945	0,33%	0,0099
stopa zmienna	30 088	61,5%	2,30%		stopa zmienna	7 000	100,0%	1,66%		23 088	0,64%	
stopa stała	18 857	38,5%	1,50%		stopa stała	0	0,0%	0,00%		18 857	1,50%	
RAZEM AKTYWA					RAZEM PASYWA							
- Papiery skarbowe	16 110	4,2%	4,00%	1,0000	- Papiery skarbowe	0	0,0%	0,00%	0,0000	16 110	4,00%	1,0000
stopa zmienna	0	0,0%	0,00%		stopa zmienna	0	0,0%	0,00%		0	0,00%	
stopa stała	16 110	100,0%	4,00%		stopa stała	0	0,0%	0,00%		16 110	4,00%	
RAZEM AKTYWA					RAZEM PASYWA							
- Stawka WIBID/WIBOR	302 622	79,7%	3,32%	1,0000	- Stawka WIBID/WIBOR	4 063	1,1%	0,06%	1,0000	298 559	3,26%	0,0000
stopa zmienna	257 470	85,1%	3,60%		stopa zmienna	4 063	100,0%	0,06%		253 407	3,54%	
stopa stała	45 152	14,9%	1,70%		stopa stała	0	0,0%	0,00%		45 152	1,70%	
RAZEM AKTYWA					RAZEM PASYWA							
- Stopa Banku	12 044	3,2%	7,22%	1,0000	- Stopa Banku	366 003	97,1%	0,93%	1,0000	-353 959	6,29%	0,0000
stopa zmienna	3 514	29,2%	6,63%		stopa zmienna	256 083	70,0%	0,77%		-252 569	5,87%	
stopa stała	8 530	70,8%	7,46%		stopa stała	109 920	30,0%	1,31%		-101 390	6,15%	
							0,0%	0,00%				
RAZEM AKTYWA	379 721		3,30%		RAZEM PASYWA	377 067		0,93%		2 655	2,37%	
stopa zmienna	291 072	76,7%			stopa zmienna	267 146	70,8%			23 926		
stopa stała	88 649	23,3%			stopa stała	109 920	29,2%			-21 271		
Należności zagrożone	19 720									Marża ods.	2,37%	
Wskaźnik ryzyka	4,94%											
AKTYWA Z NAL. ZAGROŻ.	399 441		3,14%		RAZEM PASYWA	377 067		0,93%		22 375	2,21%	
										Marża ods.	2,26%	

W celu ograniczenia potencjalnego ryzyka analizowano i monitorowano poziom limitów określających apetyt (tolerancję) Banku na ryzyko stopy procentowej. Limity dotyczące poziomu ryzyka przeszacowania, ryzyka bazowego, ryzyka krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta ustanowione zostały na adekwatnym poziomie, zanotowano przekroczenie jednego limitu.

Poziom zerwanych depozytów i spłacanych kredytów przed terminem w analizowanym roku, podobnie jak w okresach poprzednich kształtował się na niskim poziomie i nie wpływał na podwyższenie poziomu tego ryzyka. Ryzyko opcji klienta kształtowało się na niskim, nieistotnym poziomie.

W ramach ograniczenia ryzyka stopy procentowej monitorowany był także poziom zobowiązań pozabilansowych z tytułu otwartych linii kredytowych w aktywach oprocentowanych. Zobowiązania pozabilansowe w żadnym miesiącu analizowanego półrocza nie przekraczały 10 % aktywów oprocentowanych, ich realizacja przebiegała planowo.

Limit na rozpiętość pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną ustalony na poziomie 0,672 % nie został dotrzymany, gdyż wartość bieżąca w miesiącu grudniu wyniosła 0,721 %.

Przekroczony został limit luki niedopasowania powyżej 5 lat w relacji do funduszy własnych. Przekroczenie jest spowodowane znacznie większymi niż zakładano w planie finansowych zakupami długoterminowych obligacji skarbowych.

Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych i szacował wpływ niekorzystnych, szokowych zmian stóp procentowych o 200 pb na osiągnięte wyniki oraz fundusze własne. Przekroczyły ustalonego limitu na poziomie 15 % funduszy własnych. Nie wystąpiła konieczność tworzenia kapitału wewnętrznego i alokacji funduszy na ryzyko stopy procentowej.

9.9. Zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego

Ryzyko wyniku finansowego wynikające z niezdolności Banku do utrzymania wystarczającego i stabilnego poziomu rentowności na poziomie wynikającym m.in. z zatwierzonego przez Radę Nadzorczą planu finansowego uwzględnione zostało w Raporcie z analizy wykonania planu finansowego za 2017 rok.

Przeprowadzona analiza rachunku wyniku finansowego oparta została na analizie współczynników zmienności, analizie wskaźnikowej, monitorowano także stabilność rachunku i limity.

Koszty działania w okresie ostatnich 5-let charakteryzowały się najniższym poziomem zmienności. Pozostałe przychody operacyjne miały najwyższy wskaźnik zmienności. Było to następstwem otrzymania przychodów wynikających z umowy subpartycypacji. Wskaźnik zmienności określający poziom kredytów zagrożonych jest bardzo wysoki i jednocześnie wyższy od wskaźnika charakteryzującego odpisy na rezerwy co wskazuje, że wzrost należności zagrożonych w 2017 roku był wysoki i jednocześnie jest wyższy niż wzrost poziomu odpisów na rezerwy celowe, które obejmują także aktualizację wartości majątku finansowego i odpisy aktualizujące na odsetki zastrzeżone. Zmienność marży odsetkowej była na umiarkowanym poziomie - im wyższa zmienność marży odsetkowej tym wyższa zmienność wyniku odsetkowego. Analiza pozycji wynik finansowy netto wskazuje na wzrost wyniku finansowego netto w porównaniu do lat ubiegłych, pomijając rok 2016. Wypracowane wielkości na dzień 31 grudnia 2017 roku wskazują, że wynik na działalności bankowej ukształtował się powyżej poziomu osiągniętego w latach poprzednich, wykazuje tendencje wzrostowe.

Do oceny rentowności działania wykorzystano 10 wskaźników charakteryzujących całokształt działalności. Poziom większości uzyskanych wskaźników na koniec analizowanego okresu jest niższy niż osiągnięty w porównywalnym okresie roku ubiegłego. Na wyższym poziomie ukształtował się wskaźnik kosztów do dochodów, co nie jest korzystne oraz marża odsetkowa, dochodowość aktywów przychodowych i wynik z działalności bankowej w aktywach netto.

W porównaniu do 2016 roku średnie oprocentowanie pasywów uległo obniżeniu w stopniu niższym o 0,13 pp. niż oprocentowanie aktywów.

Na podstawie analizy wybranych wskaźników dotyczących kosztów działania stwierdzono między innymi, że wzrosły koszty osobowe w kosztach ogółem o 2,12 pp., spadł udział kosztów działania w kosztach ogółem o 5,47 pp. Korzystnie ukształtował się wskaźnik prezentujący poziom aktywów w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, który wzrósł o 387,42 tys. zł, jednak obniżył się o 1,85 tys. zł poziom wypracowanego wyniku finansowego netto mierzony na 1 zatrudnionego. Między innymi z uwagi na duży przyrost pozostałych przychodów operacyjnych zanotowano spadek wskaźnika C/I o 8,36 pp.

Stopień zabezpieczenia należności zagrożonych rezerwami celowymi zmniejszył się w porównaniu do 2016 roku o 16,4 %. Jest to następstwo dużego przyrostu kredytów zagrożonych, na które zgodnie z przepisami prawa, na chwilę obecną, nie ma obowiązku tworzenia rezerw celowych. Dokonane odpisy na rezerwy celowe stanowiły wyższy o 89,82 pp. udział w wyniku brutto oraz wyższy o 13,14 pp. udział w wyniku na działalności bankowej niż przed rokiem. Należy pamiętać, że odpisy te obejmują także aktualizację wartości majątku finansowego oraz odpisy aktualizujące na odsetki zagrożone. Zmniejszył się udział rozwiązanych rezerw celowych w przychodach ogółem i wynosił na koniec 2017 roku 1,00 %.

Analiza scenariuszowa służy do przeprowadzenia testu warunków skrajnych i jego wpływu na kształtowanie się wyniku finansowego w przypadku pogorszenia się parametrów makroekonomicznych oraz wzrostu konkurencji.

Osiągnięte wartości w zakresie wskaźników ograniczających ryzyko wyniku finansowego wskazują, że na koniec 2017 roku wszystkie ukształtowały się powyżej ustalonych limitów ostrożnościowych.

Wynik finansowy netto za 2017 rok wynosił 1 928 tys. zł i w relacji do funduszy własnych na datę analizy stanowił 6,7% funduszy własnych. Wynik finansowy w podanej wartości stanowił 94,8% wielkości planowanej na 2017 roku. Nie zachodziła konieczność tworzenia kapitału wewnętrznego na ryzyko wyniku finansowego.

9.10. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe – jest to ryzyko niekorzystnych, niezależnych od Banku, zmian kursów walut obcych w stosunku do PLN, prowadzących do pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku. Ze względu na niską skalę prowadzonej przez Bank działalności handlowej, ponoszone ryzyko rynkowe ogranicza się w praktyce głównie do ryzyka walutowego.

Na koniec grudnia w Banku występowała krótka całkowita pozycja walutowa o wartości 16 tys. zł. Maksymalna pozycja walutowa odnotowana w grudniu wynosiła 46 tys. zł, a minimalna 1 tys. zł. Średnia wartość całkowitej pozycji walutowej wynosiła 13 tys. zł.

Na koniec okresu analizy Bank utrzymywał otwarte pozycje indywidualne w walucie:

EUR– wartość 11 tys. zł.

USD– wartość 16 tys. zł.

Aktywa walutowe banku w ostatnim dniu grudnia składały się z następujących pozycji:

Gotówka – 357 tys. zł.

Lokaty terminowe – 4 674 tys. zł

Łącznie : 5 031 tys. zł.

Pasywa walutowe banku składały się z następujących pozycji:

Rachunki bieżące przedsiębiorstw, spółek i spółdzielni – 3 282 tys. zł

Rachunki bieżące przedsiębiorców indywidualnych – 828 tys. zł

Rachunki bieżące osób fizycznych – 319 tys. zł

Depozyty terminowe do 12 miesięcy – 605 tys. zł

Odsetki od depozytów – 2 tys. zł

Łącznie: 5 036 tys. zł

Na dzień 31.12.2017 limit na pozycję całkowitą wynosił 578 tys. zł. Całkowita pozycja walutowa wynosząca 16 tys. zł stanowiła 2,72% limitu. W okresie drugiego półrocza 20167 roku nie wystąpiły przekroczenia limitów dla każdej z walut osobno. Nie było potrzeby tworzenia wymogu z tytułu ryzyka walutowego. Limity w całym okresie zostały zachowane.

Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych. Straty wynikające ze zmiany kursów walut obliczone zostały według dwóch metod. Pierwsza zakłada określenie 5% wartości zagrożonej na podstawie wartości kursów walut z ostatnich 1500 dni, druga zaś analizuje wpływ niekorzystnej zmiany kursów walutowych o 30% na pozycję Banku w danej walucie.

Obydwie te wartości były niższe od limitu ustanowionego na poziomie 15%.

Rok 2017 zamknął się wynikiem z pozycji wymiany w wysokości 12 tys. zł.

10. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Poza działalnością kredytową Bank angażuje wolne środki na zakup papierów wartościowych.

W portfelu Banku na dzień 31.12.2017 r. znajdują się: obligacje skarbowe, bony pieniężne, obligacje korporacyjne, obligacje komunalne, certyfikaty inwestycyjne.

Bank nie posiada papierów wartościowych własnej emisji.

Zestawienie wartości papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższe zestawienie

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość wg ceny nabycia w tys. zł	Wartość bilansowa w tys. zł
1.	Dłużne papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	38 600	38 769
a)	Obligacje skarbowe	19 740	19 912
b)	Bony pieniężne	18 860	18 857
2.	Dłużne papiery wartościowe emitowane przez pozostałe monetarne instytucje finansowe	31 988	31 367
a)	Obligacje wyemitowane przez BPS S.A.	26 970	27 063
b)	Jednostki uczestnictwa	1 499	1 541
c)	Certyfikaty inwestycyjne BPS	3 519	2 763

	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S. A.		
3.	Dłużne papiery wartościowe emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	6 539	6 570
	Obligacje korporacyjne	6 539	6 570
4.	Dłużne papiery wartościowe emitowane przez instytucje samorządowe	14 467	14 499
	Obligacje komunalne	14 467	14 499
	Papiery wartościowe ogółem:	91 594	91 205

11. Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

12. Dźwignia finansowa

Bank kalkuluje wskaźnik dźwigni finansowej zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR. Wprowadzenie wskaźnika pokazującego relację pomiędzy kapitałem Tier 1, a wartością ekspozycji bilansowych i pozabilansowych ma na celu ograniczenie nieadekwatnego w relacji do posiadanej bazy kapitałowej zadłużania się banków. Wartość wskaźnika dźwigni na dzień 31.12.2017 roku wyniosła 6,19%.

13. Zasady polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka

Ogólne zasady polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie zostały przyjęte przez Zarząd i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku. Ostatnie zmiany zostały przyjęte Uchwałą Nr 90/2017 Zarządu Banku z 18.10.2017 roku oraz Uchwałą Nr 20/2017r. Rady Nadzorczej Banku z 19.10.2017 roku.

1. Zasady polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie, uchwalone zostały zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) Nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych

standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji oraz Zasadach Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, przyjętych do stosowania w Banku przez uprawnione organy Banku.

2. Za osoby, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie uznano wszystkich Członków Zarządu Banku, Głównego Księgowego, Specjalistę w Stanowisku ds. Ryzyka Braku zgodności – Compliance oraz Kierownika Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz.
3. Wynagrodzenie tych osób składa się z wynagrodzenia stałego i wynagrodzenia zmiennego. Do zmiennych składników wynagrodzeń zaliczono – premie.
4. Wynagrodzenie stałe wypłacane jest w okresach miesięcznych, wynagrodzenie zmienne – premie oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy przyznawane są przez Radę Nadzorczą Banku.
5. Stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej osoby. Stosunek ten może być podwyższony w trybie określonym Rozporządzeniem.
6. Zasady polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku uwzględniają zasadę proporcjonalności.
7. Przy ustaleniu wysokości wynagrodzenia zmiennego bierze się pod uwagę ocenę efektów pracy, sytuację ekonomiczno-finansową Banku. Ocena efektów pracy dokonywana jest w oparciu o: poziom osiągniętego wyniku finansowego, wskaźniki zwrotu z kapitału własnego (ROE) i zwrotu z aktywów netto (ROA), współczynnik wypłacalności, jakość portfela kredytowego oraz wskaźnik C/I.

Politykę rekrutacji dotyczącą wyboru członków organu zarządzającego zawiera Polityka doboru i oceny odpowiedniości członków organów Banku i osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie.

Informacje o sumie wypłaconych w 2017r. wynagrodzeń osobom, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka

dane w tys. zł

	Stanowiska kierownicze	Stale składniki	Zmienne składniki	Ilość osób
1.	Członkowie Zarządu, Główny Księgowy	941	100	5
2.	Pozostali pracownicy, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka	119	11	2

Informacje o sumie wypłaconych w 2017r. wynagrodzeń z tytułu motywacji nowo zatrudnionych oraz odpraw związanych z ustaniem stosunku zatrudnienia z osobami, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka:

L.p.	Tytuł wynagrodzenia:	Wartość: /dane w tys. zł/
1.	Suma wypłat indywidualnych odpraw z tytułu zakończenia stosunku pracy z osobami, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka	0
2.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
3.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0
4.	Suma wypłat zmiennych składników wynagradzania z tytułu nawiązania w 2016r. stosunku pracy z osobami, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka	0
5.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
6.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0

* * *

Bank Spółdzielczy w Sochaczewie podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwoli Bankowi na dynamiczny i bezpieczny rozwój.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Sochaczewie